

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี
ในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้

A Development of Cultural Tourism Way Linking with the
Annual Tourism Festival in the Lower Northeastern Part of
Thailand

โดย ภัคณิษา อภิสุภกรกุล และคณะ
วันที่ 31 พฤษภาคม 2550

สัญญาเลขที่

RDG4950069

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี

ในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้

A Development of Cultural Tourism Way Linking with the
Annual Tourism Festival in the Lower Northeastern Part of
Thailand

คณะผู้วิจัย

ภาคินษา อภิศุภกรกุล

กุลกันยา ศรีสุข

สังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ชัยภูมิ)

สนับสนุนโดย กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

จากการศึกษางานวิจัยในหัวข้อเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นเกิดขึ้นได้เนื่องจากผู้วิจัยและคณะได้ค้นแนวทางจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมในการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ในอีสานใต้ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวและงานประเพณีที่สำคัญและมีบทบาทต่อนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างมากมาย

โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในพื้นที่ 6 จังหวัดของภาคอีสานใต้ ซึ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้นอกจากจะทำให้มีธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มอีสานใต้แล้วยังจะทำให้การท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เกิดการตื่นตัวตามมาในอนาคตอันใกล้ด้วย

และงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้สำเร็จลงด้วยดีผู้วิจัยและคณะขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และ สกว. ที่ได้ให้โอกาสให้ผู้วิจัยและคณะได้ร่วมทำงานวิจัยที่มีคุณค่าและสามารถเป็นประโยชน์แก่วงการการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำการศึกษาวิจัยต่อยอดการวิจัยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอนาคตภายหน้าต่อไป

ผู้วิจัยและคณะ

บทสรุปผู้บริหาร

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มอีสานใต้ นั้นเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของบรรดานักท่องเที่ยวที่มีมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันที่นับว่าจะมีจำนวนมากยิ่งขึ้นและผลของการท่องเที่ยวยังส่งผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจของไทยให้มีการพัฒนาและมีรายได้เข้าสู่ประเทศมากยิ่งขึ้นรองจากรายได้ภาคอุตสาหกรรม ดังนั้นในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มอีสานใต้ จึงเป็นการเปิดเส้นทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งถือว่าการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะได้ท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆแล้วยังสามารถเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้านอย่างกัมพูชา ลาวได้ด้วยเพราะเป็นการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและมีอยู่ก่อนแล้ว จำทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีของกลุ่มคนอีสานใต้ของไทย

ดังนั้นผลของการวิจัยที่ได้จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและการจัดตารางการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม และเพื่อช่วยเอื้อประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุดและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้วนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทำวิจัยเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวเพื่อจะได้เก็บไว้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาต่อไปในภายภาคหน้า ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนั้นได้ตอบคำถามการวิจัยทั้งหมด 4 ข้อซึ่งผลเป็นไปดังนี้ คำถามข้อที่ (1) นั้นสรุปได้ว่าภาคอีสานใต้ของไทยนั้นมีงานประเพณีที่น่าสนใจ เป็นที่รวมของหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์ประจำตัวมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย น่าค้นหา และสามารถนำสิ่ง ที่เป็นความต่างทางวัฒนธรรมมาจัดทำกรประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงกับเทศกาลประจำปีในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและลงตัวเพราะวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆที่ใน 6 จังหวัดภาคอีสานใต้มีนั้นแม้ว่าจะอยู่ในเขตอีสานใต้เหมือนกันและวัฒนธรรมและงานประจำปี อีกทั้งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุก็แตกต่างกัน ต่างก็มีเอกลักษณ์เป็นแบบฉบับของตนเองจึงสามารถนำมาทำแผนงานการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้โดยทั้งหมด คำถามข้อที่ (2) พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแถมภาคอีสานใต้กันมากขึ้นและโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุไม่มากยังเป็นวัยรุ่นถึงวัยทำงานและสาเหตุการมาท่องเที่ยวก็เพื่อเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งจุดนี้นับได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญในการท่องเที่ยว มากขึ้น เห็นได้จากผลจากการ

สำรวจนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็น 39.8 % และมีรายได้ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอยู่ที่ 5,000 ถึง 10,000 บาท จำนวน 190 คน คิดเป็น 41.3 % นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวมาก่อนมากถึง 262 คน คิดเป็น 57.0 % อีกทั้งนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยวมากถึง 359 คน คิดเป็น 71.5 % โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนมากถึง 213 คน คิดเป็น 46.3 % คำถามข้อ(3)ในการทำแผนการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนสามารถทำได้ โดยการใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์แบบตารางทัวร์ มาใช้ แล้วรวมเข้ากับกิจกรรมส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดต่างๆ โดยการเน้นการประชาสัมพันธ์แผนการท่องเที่ยวและ สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่นซึ่งทางจังหวัดต้องจัดรายการหรือกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นให้มากเพราะสินค้าเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากที่อื่นดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจึงทำให้สามารถทำรายได้ ให้กับแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดนั้นๆเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆต่อไปและคำถามการวิจัยในข้อ(4) เป็นการศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนในอนาคตภายภาคหน้าต่อไปซึ่งหากมีการนำแนวทางทั้งหมดที่ว่าไปดำเนินการแล้วจะสามารถเกิดการระอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนไปในอนาคตและทำให้สามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติจำนวนมากที่ยัง ต้องการมาท่องเที่ยวในภูมิภาคแถบนี้ อีกทั้งการ สามารถที่จะเชื่อมโยงพัฒนาไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้นั้นจะเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยได้ไม่มาก

โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในพื้นที่ 6 จังหวัดของภาคอีสานใต้ ซึ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จะทำให้มีธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มอีสานใต้ ต่อไปในอนาคต

บทคัดย่อ

- รหัสโครงการ** : RDG4950069
- ชื่อโครงการ** : การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- ชื่อนักวิจัย** : ภักดีนิษา อภิศุภกรกุล, กุลกันยา ศรีสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- E-mail Address** : vega1520@hotmail.com, kai2979@hotmail.com
- ระยะเวลาโครงการ** : 1 มิถุนายน 2549 – 31 พฤษภาคม 2550

จากการศึกษางานวิจัยในหัวเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้ (2) เพื่อศึกษาความสนใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวบนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (3) เพื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และ (4) เพื่อศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งทดสอบกรอบการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในช่วงที่มีงานประเพณีประจำปีได้อย่างไรและทางใดบ้าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน โดยการแจกแบบสอบถามและนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 60 คนโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงการมาท่องเที่ยวในสถานที่และประเพณีประจำปีอย่างไร โดยมีเครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปอภิปรายผลและการนำเสนอผล โดยใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา และสรุปผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยวิธีการพรรณนาเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆพร้อมกับเดินทางไปเที่ยวชมงานประเพณีประจำปีของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 6 จังหวัด โดยการเดินทางแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางด้วยรถส่วนตัวมากที่สุดเป็นอันดับแรกและนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ภายในจังหวัดนั้นๆให้มากที่สุดภายในวันเดียว นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องแสวงหาสถานที่พักผ่อนและต้องการรับทราบข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัว

สถานที่ท่องเที่ยว และ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีประจำปีที่เกิดขึ้น อาทิ ประวัติความเป็นมาของงานประเพณี หรือ ความหมายในการจัดพิธีที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปบอกต่อหรือเล่าให้กับครอบครัวหรือเพื่อนฟังต่อไปเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางกลับไปยังบ้านของตนเองแล้วอีกด้วย

นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก็ยังเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยากให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการทำให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถคงอยู่ได้อีกในอนาคตต่อไปอีกนานแสนนาน

ABSTRACT

Project Code : RDG4950069

Project Title : A Development of Cultural Tourism Way Linking with the Annual Tourism Festival in the Lower Northeastern Part of Thailand

Investigator : Apisupakronkun P, Srisuk K.

E-mail Address : vega1520@hotmail.com, kai2979@hotmail.com

Project Duration : 1 June 2006 – 31 May 2007

From the research in “The way to develop the cultural tourism connect to the annual festival of south eastern group had the purpose to : (1) To develop connect to the way of cultural tourism with annual festival in south eastern. (2) To study the interesting and the behavior of the tourist on the way of cultural tourism connect to the annual festival in south eastern group. (3) To publicize connect to the way of cultural tourism with the annual festival in south eastern, and (4) To study the way and dependent strategies support the powerful development and the management of the tourism of south eastern group area to the permanent connect to the neighbor country group also test the research frame was: How the tourist will travel to the tourism place on annual traditional and what way they will go?

The sample of this research were 400 Thai tourists by answer the questionnaire and 60 Foreigner tourists by depth interview about the way they travel in this place and the annual traditional. The tool for this research was the questionnaire. The data were collected and analysis by readymade program. Debate and present the result by narrative statistic and assumed result of depth interview by narrative, too.

From this research was found that the tourists prefer to travel to various places with see the annual traditional of all six province in the south eastern. Each traveling, the tourist prefer to travel by their own car most and prefer to travel to various places in each province most in one day. Besides, the tourists necessary to seek for the accommodation and know the various data also the data about the tourism place and data about the annual festival such as the traditional history or the meaning of the ceremony to tell their family or their friends when they come back home.

Besides, the way to develop the permanent tourism is the things which Thai and foreigner tourists would like to be occur for the way to make the tourism place still remain in the future for long time.

สารบัญ

หน้า	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปผู้บริหาร.....	ข
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
คำถามการวิจัย.....	2
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	5
2 วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับแรงผลักดันและแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยว.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว กับความแตกต่างทางด้าน.....	17
ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว.....	18
ทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา.....	19
ทฤษฎี SWOT Analysis.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23

3	วิธีดำเนินงานวิจัย.....	26
	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	26
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
	เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
	วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	28
	การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล.....	29

หน้า

4	ศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	31
	ผลการศึกษา.....	31
	อภิปรายผล.....	31
	ข้อเสนอแนะ.....	32
	สรุป.....	32

5 บทสรุป

	สรุปผลการศึกษา.....	58
	ข้อเสนอแนะ.....	60

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก : ข้อมูลทางสถิติของท่องเที่ยวใน 6 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคผนวก : ภาพถ่ายบางส่วนในการศึกษาดูงานจากสถานที่จริงในการทำวิจัย

ภาคผนวก : บทความวิจัย

ภาคผนวก : แบบสอบถามในการใช้เก็บข้อมูลทางการวิจัย

ภาคผนวก : ประวัติผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา.....	31
ภาพที่ 2	ปราสาทหินพิมาย.....	32
ภาพที่ 3	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์.....	33
ภาพที่ 4	ปราสาทหินพนมรุ้ง	34
ภาพที่ 5	ภาพพระอาทิตย์ลอดผ่านช่องประตู 15 ช่องประตู.....	35
ภาพที่ 6	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์.....	36
ภาพที่ 7	ปราสาทตาเมือน.....	37
ภาพที่ 8	แผนที่จังหวัดศรีสะเกษ.....	38
ภาพที่ 9	ปราสาทสระกำแพงใหญ่.....	39
ภาพที่ 10	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี.....	40
ภาพที่ 11	ภาพเขียนสีอุทยานแห่งชาติผาแต้ม.....	41
ภาพที่ 12	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ.....	43
ภาพที่ 13	อุทยานแห่งชาติผาหินงาม.....	44
ภาพที่ 14	ทุ่งดอกกระเจียวบาน.....	45

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา.....	26
ตารางที่ 2 ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์.....	51
ตารางที่ 3 ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา.....	52
ตารางที่ 4 ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี.....	53
ตารางที่ 5 ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ.....	54

บทที่ 1

ความเป็นมา

1.1 บทนำ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอในเรื่อง หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คำถามหลักการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และแนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

จากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมในการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ในอีสานใต้ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทหินตาเมืองธม ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ ปราสาทหินศรีขรภูมิ ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในการพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ของทั้ง 6 จังหวัดในกลุ่มอีสานใต้ (ชัยภูมินครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ อุบลราชธานี) ซึ่งมีเทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ได้แก่ เทศกาลประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี เทศกาลงานช้างที่จังหวัดสุรินทร์ เทศกาลขึ้นเขาพนมรุ้งที่จังหวัดบุรีรัมย์ ประเพณีดอกกลาดวนบานที่จังหวัดศรีสะเกษ เทศกาลชมทุ่งดอกกระเจียวบานที่จังหวัดชัยภูมิ รวมถึงเทศกาลบุญประเพณีอื่นๆ อาทิ บุญบั้งไฟและประเพณีแข่งเรือ เป็นต้น โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในพื้นที่ 6 จังหวัดของภาคอีสานใต้ ซึ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จะทำให้มีธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มอีสานใต้

การพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จะช่วยทำให้มีนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มจำนวนได้มากยิ่งขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมที่งดงาม และมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขอมในประเทศกัมพูชา โดยสถานที่

ท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด ซึ่งถ้าหากมีการเชื่อมโยงเครือข่ายประชาสัมพันธ์กับเทศกาลการท่องเที่ยวจะสามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวได้มากขึ้นและยังจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคอีสานได้อันจะก่อให้เกิดรายได้เข้ามาสู่เขตอีสานใต้ได้มากยิ่งขึ้น

เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของบรรดานักท่องเที่ยวที่มีมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้จะเป็นการช่วยเอื้อประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวให้หันมาสนใจท่องเที่ยวภาคอีสานกันมากขึ้นและยังเป็นการเปิดช่องทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ คือเป็นการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเข้ากับประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้เป็นหนึ่งเดียวนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินเชิงนิเวศแล้วยังได้รับความรู้ต่างเชิงวัฒนธรรมและเชิงอนุรักษ์จากจังหวัดต่างๆในเขตภาคอีสานใต้อีกมากมาย

ดังนั้นจึงสังเกตเห็นความสำคัญที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้
2. เพื่อศึกษาความสนใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวบนเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
3. เพื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
4. เพื่อศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

3. คำถามหลักการวิจัย

1. จะพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร
2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและ ชาวต่างชาติ มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้อย่างไร

3. การประชาสัมพันธ์การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้เป็นอย่างไร

4. แนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างไร

4. นิยามศัพท์

1. แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง แหล่งหลักฐานบอกอดีตของมนุษยชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปรางค์ ปราสาท กู่ สถูป ธาตุ เมืองและชุมชนโบราณ ศาสนสถานเก่า คูเมือง กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ วัง ศิลาจารึก พิพิธภัณฑน์ ฯลฯ

2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนาอาราม ที่เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมในปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ศาสนสถานหรือสำนักสงฆ์ ตลอดจนงานเทศกาลประเพณีเด่นๆและสำคัญๆในท้องถิ่น (หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2541),2545 หน้า 11))

3. วัฒนธรรมคือ คือกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น มนุษย์ทุกแห่งทั่วโลกพยายามกำหนดความหมายของชีวิตและกระบวนการกำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิต อาจจะออกมาในรูปแบบของความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรม เทพปกรณัม จักรวาลวิทยา ฯลฯ เมื่อมนุษย์ในสังคมแห่งหนึ่งพยายามกำหนดนิยามความหมายของอำนาจ กระบวนการกำหนดความหมายดังกล่าวก็ย่อมกลายเป็นการสร้าง " แนวความคิด " พื้นฐานของระบบการเมืองการปกครองของสังคมนั้นไป (สงศรี วงษ์เวช : รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง (อ้างใน ยศ สันติสมบัติ (2540),2545 หน้า 8-9)

4. จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ

5. นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆโดยที่คนที่มาท่องเที่ยวต้องไม่ใช่คนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่จึงจะถือว่าเป็นนักท่องเที่ยว โดยมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

5. ขอบเขตการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เป็นการศึกษาไว้ 2 ส่วน คือ เรื่องของแหล่งท่องเที่ยวภายในกลุ่ม 6 จังหวัดอีสานใต้ และงานประเพณีที่จัดขึ้นใน เขตจังหวัดภาคอีสานใต้เท่านั้นแล้วนำเข้าสู่การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวต่อไป

6. ระเบียบวิธีการวิจัย

1. วิธีการศึกษา

1.1 ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา และเอกสารจากสำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของ 6 จังหวัดของภาคอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

1.2 ใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยอาศัยแบบปฐมภูมิหรือ เชิงสำรวจ (Surver Research)

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในบริเวณพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และ จังหวัดชัยภูมิ การเก็บรวบรวมข้อมูลจะอาศัยการสัมภาษณ์ โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์และใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS จะประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

ส่วนแรก : จะเป็นข้อมูลส่วนบุคคล (Demographic Data) เช่นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอายุ และสถานภาพด้านรายได้ ฯลฯ

ส่วนที่สอง : เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการการไหลเวียนของข่าวสาร โดยเริ่มต้นจากผู้ส่งสาร ผ่านไปยังช่องทางการสื่อสารและการย้อนกลับของข่าวสารจากผู้รับสารกลับมายังผู้ส่งสาร

ส่วนที่สาม : เป็นการสัมภาษณ์ประเด็นอื่นๆ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้างโดยเฉพาะการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวงานประเพณีในเขตภาคอีสานใต้

2. ประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบค้ำนึ่งถึงความน่าจะเป็น(Probability Sampling) ประชากรนักท่องเที่ยว 460 คน ใน 6 จังหวัด

กลุ่มที่ 1 : นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว แบ่งเป็น 400 คน

กลุ่มที่ 2. : นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยว แบ่งเป็น 60 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.2 ประเภทของคำถาม ใช้แบบ Close End Questionnaire คือ เป็นคำถามที่มีคำตอบเป็นตัวเลือกและคำถามทุกข้อจะแยกออกจากกันเด็ดขาด เป็น(Multiple Choices)คือการเลือกตอบคำถามจากหลายคำตอบ

3.3 การวิจัยจะใช้หลักความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีจัดตัวเลือกแบบ Cronbach Alpha Formula คือเป็น มาก ไปหา น้อย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ

- ใช้วิธีการกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self Administstration)
- ใช้วิธีการถามต่อหน้า (Face To Face or Personal Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดคิดเป็นร้อยละที่มากที่สุดและนำผลนั้นมาสรุปต่อไปของการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้

7. ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

แบ่งเป็น 2 ช่วงดังต่อไปนี้

1 ได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีความเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2 ได้ทราบพฤติกรรม และ ความสนใจของนักท่องเที่ยว บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

3. ได้ข้อมูลประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มอีสานใต้

4. ได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีความเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีแนวทางในการพึ่งพายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศกัมพูชา)

แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ช่วงละ 6 เดือนดังนี้

7.1.6 เดือนที่ 1

1. ได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีความเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
2. ได้ทราบพฤติกรรม และ ความสนใจของนักท่องเที่ยว บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

7.2.6 เดือน ที่ 2

- 1 ได้แนวทางการประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มอีสานใต้
- 2 ได้พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีความเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีแนวทางในการฟื้นฟูทศศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศกัมพูชา)

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 ทราบแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้ให้เป็นที่รู้จักและสามารถพัฒนาในด้านอื่นต่อไป
- 8.2 ทราบถึงความสนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 8.3 ทราบแนวทางและวิธีการประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 8.4 ทราบแนวทางและยุทธศาสตร์ฟื้นฟูเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

9. แนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 9.1 จัดทำเป็นสารประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 9.2 สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดในเรื่องราวของการทำวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆได้ในอนาคต
- 9.3 เป็นการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆด้านการท่องเที่ยวของ 6 จังหวัดอีสานตอนใต้

บทที่ 2

เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ประมวลแนวความคิดและค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ หนังสือ เอกสาร อินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับแรงผลักดันและแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยว ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทฤษฎี SWOT Analysis วิเคราะห์ความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขัน ดังนี้

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว

พระยาอนุমানราชชน กล่าวว่ วัฒนธรรม หมายถึง สภาพอันเป็นความเจริญงอกงามซึ่งมนุษย์เองเป็นผู้สร้างและปรับปรุงจากธรรมชาติ และเรียนรู้จากกันและกัน ดังนั้นวัฒนธรรมจะเจริญหรือเสื่อมขึ้นอยู่กับมนุษย์ในสังคมนั้นๆ (สงศรี วงษ์เวช: รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มแม่น้ำปิง (อ้างใน พระยาอนุমানราชชน (2515), 2545 หน้า 9)

ยศ สันตีสสมบัติ นักมานุษยวิทยาได้สรุปลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของวัฒนธรรม ไว้ 6 ประการด้วยกันคือ

(1) วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วม (Shared Ideas) และค่านิยมทางสังคมซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานของพฤติกรรมของเขามีความสอดคล้องตรงกันกับผู้อื่น เช่น ค่านิยมอย่างหนึ่งในสังคมไทยคือ การเคารพนับถือผู้ใหญ่ เมื่อเด็กพบผู้ใหญ่ที่ตนรู้จัก เด็กทราบดีว่าตนควรยกมือไหว้เพื่อทักทายและแสดงความเคารพ ขณะเดียวกันผู้ใหญ่ก็สามารถคาดคะเนได้ว่า เด็กจะไหว้ตนและตนควรจะรับไหว้

(2) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ (Culture is Learned) ที่ละเล็กละน้อยจากการเกิดและเติบโตมาในสังคมแห่งหนึ่ง วัฒนธรรมเปรียบเสมือน “มรดกทางสังคม” ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมทั้งการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ และ ประสบการณ์ต่างๆ ที่มนุษย์

ได้รับการสั่งสมมาจากการเป็นสมาชิกสังคม จากกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมนี้ มนุษย์สามารถเข้าใจได้ว่าตนควรมีพฤติกรรมเช่นไร ในสถานการณ์ต่างๆ พฤติกรรมเช่นไรที่คนยอมรับว่าดีงามและถูกต้อง มนุษย์จะรับเอาทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่สังคมยอมรับมาเป็นของตน

(3) วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) พฤติกรรมมนุษย์มีต้นกำเนิดมาจากการใช้สัญลักษณ์ ชีวิตประจำวันของเราเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินตรา สัญลักษณ์ไฟจราจร หรือสัญลักษณ์ทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป เป็นต้น สัญลักษณ์สำคัญที่มนุษย์ใช้คือ ภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อความหมายระหว่างกัน นอกจากนั้น ภาษาและระบบสัญลักษณ์อื่นๆยังช่วยให้มนุษย์สามารถเก็บรวบรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติอย่างเป็นระบบและสามารถถ่ายทอดความรู้นั้นไปยังคนรุ่นหลังต่อไป

(4) วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา ในลักษณะนี้วัฒนธรรมมีหน้าที่สนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น สอนให้มนุษย์รู้จักหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ วางกฎเกณฑ์ให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้สังคมทำงานได้อย่างมีระบบ นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังช่วยให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อความเจริญและความอยู่รอดของมนุษย์

(5) วัฒนธรรมคือ คือกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น มนุษย์ทุกแห่งทั่วโลกพยายามกำหนดความหมายของชีวิตและกระบวนการกำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิต อาจจะออกมาในรูปของความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรม เทพปกรณัม จักรวาลวิทยา ฯลฯ เมื่อมนุษย์ในสังคมแห่งหนึ่งพยายามกำหนดนิยามความหมายของอำนาจ กระบวนการกำหนดความหมายดังกล่าวก็ย่อมกลายเป็นการสร้าง "แนวความคิด" พื้นฐานของระบบการเมืองการปกครองของสังคมนั้น

(6) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง หากแต่มีความเปลี่ยนแปลงปรับตัวอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีสาเหตุหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นผลกระทบจากการกระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion) เช่น ความคิดและค่านิยมที่มาจากวัฒนธรรมอื่นและมีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับในวัฒนธรรมของเรา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมยังอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความพยายามของมนุษย์ในการควบคุมธรรมชาติและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเทคโนโลยีทางการผลิตเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย หากเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกินไปจนกระทั่งวัฒนธรรมและประเพณีปฏิบัติไม่อาจเปลี่ยนแปลงตามทัน ก็อาจส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า "วัฒนธรรมล่า (Culture Lag) และทำให้มนุษย์ในสังคมนั้นเกิดความรู้สึกแปลกแยก (Alienation) หรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงถึงขั้นทำให้วัฒนธรรมเกิดการแตกแยก

สลายไป (สงศรี วงษ์เวช : รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง (อ้างใน ยศ สันติสมบัติ (2540),2545 หน้า 8-9)

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว

(1) ความหมายและประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง “สถานที่ท่องเที่ยวกิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้” ซึ่งสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกตามลักษณะความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 ประเภท คือ

1.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกชชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด เป็นต้น ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของไทย ได้แก่ ภูกระดึง น้ำตกเอราวัณ เกาะช้าง ฯลฯ เป็นต้น

1.2 ประเภทโบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน สานสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม อุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง ฯลฯ เป็นต้น

1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกประเภทหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ตัวอย่างเช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานช้างจังหวัดสุรินทร์ งานประเพณีแห่เทียนจังหวัดอุบลราชธานี ฯลฯ เป็นต้น (หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน วินิจ วีระยางกูร (2532),2545 หน้า 10- 11))

(2) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรม ประเพณีที่สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมได้ และสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกได้ 3 ประเภทคือ

(3) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก เกาะ สันดอน แก่ง ถ้ำ เิงผา หนองบึง อ่างเก็บน้ำ น้ำพุ หาดทราย หุ่น้ำ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ป่าสงวนแห่งชาติ ฯลฯ

(4) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง แหล่งหลักฐานบอกอดีตของมนุษยชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปรากฏปราสาท ภู สถูป ธาตุ เมืองและชุมชนโบราณ ศาสนสถานเก่า คูเมือง กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ วัง ศิลาคารึก พิพิธภัณฑสถาน ฯลฯ

(5) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนาอาราม ที่เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมในปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ศาสนสถานหรือสำนักสงฆ์ ตลอดจนงานเทศกาลประเพณีเด่นๆและสำคัญๆในท้องถิ่น (ทัศนียภาพ วัฒนธรรม : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน เศรษฐกร วัฒนชัย (2541),2545 หน้า 11))

การท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ หรือ 3As ได้แก่

(1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจเกิดจากสถานที่ และเหตุการณ์ สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติสร้าง หรือ มนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว

(2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น ระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้สิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ ตลอดจนระบบกำจัดของเสียก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปกับแหล่งท่องเที่ยว

(3) การเข้าถึง (Accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการขนส่ง ซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะ สถานี และผู้ประกอบการ การขนส่งมีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทาง การลำเลียง (ทัศนียภาพ วัฒนธรรม : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542),2545 หน้า 11))

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะหากไม่มีนักท่องเที่ยวก็ไม่สามารถประกอบกิจกรรมด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวได้เลย เพื่อเป็นการตอบสนองของกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบาย

และความพึงพอใจในการท่องเที่ยวมากที่สุด กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดนั้น บริษัทนำเที่ยวต่างๆ ภาครัฐและภาคเอกชนต่างพยายามผลักดันส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการเผยแพร่ข่าวสารด้านต่างๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อแข่งขันและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการนำรายได้เข้าสู่ประเทศได้อีกประการหนึ่งด้วย

1. ความหมายของนักท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ได้กล่าวถึงความหมายของนักท่องเที่ยว ไว้ว่า หมายถึงบุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ (หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน สงวน สิทธิเสิศอรุณ (2542),2545 หน้า 20))

2. ประเภทของนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวนั้นไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหรือนักท่องเที่ยวภายในประเทศก็ตาม สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

(1) นักท่องเที่ยวประเภทหรูหรา เป็นนักท่องเที่ยวประเภทที่มีรายได้สูงมักเรียกร้องบริการทางการท่องเที่ยวชนิดหรูหร่าและพร้อมที่จะจ่ายค่าบริการในอัตราสูง ทำให้ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวมีกำไรสูงจากการขายบริการให้นักท่องเที่ยวประเภทนี้ โดยปกตินักท่องเที่ยวจำนวนนี้มีไม่มากนัก

(2) นักท่องเที่ยวระดับกลาง เป็นนักท่องเที่ยวประเภทที่มีรายได้ปานกลาง ไม่จู้จี้หรือเรียกร้องบริการทางการท่องเที่ยวมากเหมือนนักท่องเที่ยวกลุ่มแรก นักท่องเที่ยวระดับกลางนี้มักเป็นนักท่องเที่ยวอารมณ์ดี มุ่งความสนุกสนานเป็นสำคัญ โดยมีบริการทางการท่องเที่ยวไม่ต้องหรูหรามากนัก แต่ต้องไม่แยจจนเกินไป โดยปกตินักท่องเที่ยวประเภทนี้จะมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวประเภทหรูหรา จึงทำให้ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวมีรายได้มากตามจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ไม่สามารถทำกำไรได้มากนัก

(3) นักท่องเที่ยวประเภทระดับมวลชน เป็นนักท่องเที่ยวประเภทที่มีจำนวนมากที่สุด ส่วนมากมีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้ประจำ ต้องการบริการทางการท่องเที่ยวแบบพื้นฐาน ในราคาถูก เอาใจง่าย นักท่องเที่ยวประเภทนี้เพียงจะเกิดเมื่อไม่นานมานี้ โดยได้รับแรงจูงใจจากการโฆษณา และบริการที่ธุรกิจนำเที่ยวจัดขึ้นเพื่อเป็นการชักชวน นักท่องเที่ยวประเภทนี้มีจำนวนมากมาย ทำให้ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวมีรายได้มากตามไปด้วย แต่ทำกำไรได้น้อยและมีอัตราการแข่งขันสูง

สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท เพื่อประโยชน์ในงานสถิติดังต่อไปนี้

(1) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor) คือบุคคลที่มีได้มีที่พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย เดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา ติดต่อธุรกิจ หรือประกอบภารกิจใดๆ ทั้งนี้ต้องมีได้รับค่าจ้างในการประกอบภารกิจนั้นจากผู้ใดในราชอาณาจักรไทย

(2) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) คือนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

(3) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งโดยมิได้ค้างคืน

(4) นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) คือบุคคลทุกสัญชาติที่มีที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทยและเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีที่เป็นถิ่นที่อยู่ประจำเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา การประชุม สัมมนา ติดต่อธุรกิจ หรือประกอบภารกิจใดๆ ทั้งนี้ต้องมีได้รับค่าจ้างในการประกอบภารกิจนั้นจากผู้ใด ณ สถานที่แห่งนั้น

(5) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอนที่พำนักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

(6) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีได้พักค้างคืนนอนที่พำนักอาศัยปัจจุบัน (หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ้างใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2543),2545 หน้า 21))

2.1.4 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ในเรื่องแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นนักวิชาการหลายคนได้แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับ “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ไว้หลายหลาย ดังที่ผู้เขียนได้ยกบางส่วนของแนวความคิดดังกล่าวมานำเสนอ ดังนี้ (สงศรี วงษ์เวช : รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง ,2545 หน้า 18-19)

ดุษฎี ชุมสาย (2527 : 60) กล่าวว่า “ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Culture Tourism) ในสถาบันหรือสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือในประเทศที่น่าสนใจก็เพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ในแง่มุมมนุษยวิทยา และ สังคมวิทยา เพื่อชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องโยงกับข้อเท็จจริงทาง

ประวัติศาสตร์ เพื่อติดตามความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีปัจจุบัน เพื่อชมศิลปะนานาชาติพรรณนาพรรณนา
ในหอศิลปะ เพื่อนักวิชาการศูนย์ศาสตร์ที่สำคัญ เพื่อร่วมปฏิบัติในงานมหกรรม งานฉลอง และเพื่อ
การแสดงศิลปะครั้งสำคัญๆ”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 5) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยว
เพื่อมุ่งการให้ความรู้และความภูมิใจที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี
และสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม”

พลอยศรี โบราณานนท์ (2539 : 40) กล่าวว่า “ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการ
ท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ต้องการความรู้ หรือประสบการณ์ในวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของแหล่ง
ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปในรูปแบบที่ได้รับความรู้ หรือประสบการณ์ในวัฒนธรรม
ด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งความเพลิดเพลินประกอบกันไป”

กรีนวูด Greenwood (1982 : 27-28) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการ
ท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของมนุษย์ เป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรง
เพราะนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่แท้จริงของชนชาติต่างๆ อย่างใกล้ชิด” (อ้างใน
สงศรี วงษ์เวช.2545 : 19)

พิแกม Pigram (1993 : 159-174) กล่าวว่า “สิ่งที่จูงใจที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรม คือ การเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของความแตกต่างในวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้
และความคิดซึ่งกันและกัน” (อ้างใน สงศรี วงษ์เวช.2545 : 19)

หลุยส์ซิงเกอร์ Reisinger (1999 : 24-28) กล่าวว่า “ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการ
ท่องเที่ยวที่เน้นความสนใจพิเศษในการสืบค้นและแสวงหาประสบการณ์มีส่วนร่วมใน
วัฒนธรรมใหม่ๆทั้งเรื่องของความงาม สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ (อ้างใน สงศรี วงษ์เวช.
2545 : 19)

จากความหมายของ “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” สรุปได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทั้ง
ความรู้ในด้านต่างๆของวัฒนธรรมและยังได้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและความผ่อนคลายไปใน
ระหว่างการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวประเภทนี้ยังจะช่วยสร้างความประทับใจและซึมซับความ
งดงามด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวที่พบเห็นแล้วก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการ
อนุรักษ์ บำรุงรักษาวัฒนธรรมประเพณี และสภาพแวดล้อมให้อยู่คู่กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆอย่าง
ยั่งยืนต่อไป

2..1.5 ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว

ในสังคมปัจจุบันสภาวะทางเศรษฐกิจและการทำงานอาจมีผลทำให้คนท่องเที่ยวตาม
สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ น้อยลง ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถานหรือแหล่งท่องเที่ยว

ตามธรรมชาติ ดังนั้น การจะท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงต้องอาศัยแรงจูงใจซึ่งกันและกันเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นแรงกระตุ้นจากนักท่องเที่ยวหรือสิ่งเร้าจากสถานที่ท่องเที่ยวแล้วแต่ต้องมีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องจึงจะทำให้เกิดการเดินท่องเที่ยวขึ้น เมื่อผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวจึงจะนำเสนอถึงทฤษฎีดังกล่าวต่อไปนี้

รูซ จอร์นสัน Russ Johnston ได้กล่าวไว้ว่า เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยวคือ ความต้องการหนี (escape) การเดินทางท่องเที่ยวทำให้คนเราได้หนีไปจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน หนีไปจากความจำเจของหน้าที่การงาน หัวหน้างาน และหนีไปจากงานความเบื่อหน่ายของงานภายในบ้าน ((อ้างใน Lundberg, 1972: 114) อ้างใน ส่งศรี วงษ์เวช. 2545 : 19)

โคสเตอร์ Koster's Theory ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของ Koster ซึ่งเป็นนักวิจัยทางการท่องเที่ยวชาวเดนมาร์ก ได้กล่าวถึงแรงจูงใจพื้นฐาน 3 ประการ ที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว ไว้ดังนี้(อ้างใน Burke and Resnick, 1991: 117) อ้างใน ส่งศรี วงษ์เวช.2545 : 19)

1. ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อที่จะชดเชยเวลาที่สูญหายไปจากการทำงาน
2. ความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือ ความอยากรู้อยากเห็น ในสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นมาก่อน
3. ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ จากการที่ได้เดินทางท่องเที่ยว Iso –

Ahola ได้นำเสนอแนวคิดในการอธิบายพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเดินทางท่องเที่ยว โดยได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวเกิดจาก แรงจูงใจ 2 ชนิด คือ (อ้างใน Ryan, 1995:53)

1. ความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
2. ความปรารถนาที่จะได้รับการตอบสนองทางจิตวิทยา เช่น การท่องเที่ยวเพื่อเป็นการให้รางวัลกับตนเอง และทำให้เกิดความภาคภูมิใจส่วนตัว

แม็กอินทอช แอน แกรเนอร์ McIntosh and Goeldner กล่าวว่าแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว (Tourism Motivation) หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง ตามปกตินักท่องเที่ยวจะเดินทางหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ (Motivation) ที่สำคัญ 4 ประการคือ ((อ้างใน Burke and Resnick, 1991:119) อ้างใน ส่งศรี วงษ์เวช.2545 : 19)

1. สิ่งจูงใจทางกายภาพ (Physical Motivation) ได้แก่สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับการพักผ่อนร่างกาย การเล่นกีฬา การสันทนาการ การบันเทิงและสิ่งจูงใจอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ
2. สิ่งจูงใจทางวัฒนธรรม (Culture Motivation) ได้แก่ ความปรารถนาที่อยากรู้จักกับผู้อื่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ และศาสนา เป็นต้น
3. สิ่งจูงใจระหว่างบุคคล (Interpersonal Motivation) ได้แก่ ความปรารถนาที่จะได้พบคนใหม่ ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว

4. สิ่งจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง (Status and Prestige Motivation) ได้แก่ ความต้องการพัฒนาตนเอง และแสดงความสำคัญของตนเอง เช่น การเดินทางทำธุรกิจ การเดินทางเพื่อไปศึกษาต่อ

เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว ได้กล่าวว่า เหตุจูงใจให้คนเดินทางท่องเที่ยวแปรเปลี่ยนไปตาม จุดมุ่งหมายและความสามารถในการเดินทาง แต่มีเหตุผลที่น่าสนใจอยู่ประการหนึ่งที่นักวิชาการ ทางด้านการท่องเที่ยว หลายท่านได้ให้ความเห็นพ้องกันว่า การที่นักท่องเที่ยวประสงค์จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเพราะต้องการหลบหนีชีวิตประจำวันที่จำเจช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Break from routine) พร้อมทั้งนั้นก็มีความต้องการเดินทางไปพบกับสิ่งใหม่ ๆ (Wanderlust) (อ้างใน จุลสาร การท่องเที่ยว ปีที่ 15 เล่มที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ.2539)

คอมตันส์ Crompton ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงผลักดันภายในตัวของบุคคลที่ทำให้เกิด พฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยได้จำแนกประเภทของแรงจูงใจทางสังคม ที่ส่งผลให้คนตัดสินใจ เดินทางท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ (อ้างใน Khon ; Olsen and Var , 1993: 803)

1. การเดินทางเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมประจำวัน
2. การเดินทางเพื่อที่จะค้นหาตัวเอง หรือ ประเมินตัวเอง
3. การเดินทางเพื่อการพักผ่อน หรือผ่อนคลาย
4. การเดินทางเพื่อความมีเกียรติประวีในกาท่องเที่ยว
5. การเดินทางเพื่อรำลึกถึงอดีต
6. การเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติ
7. การเดินทางเพื่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ และเป็นพื้นฐานของการแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ

กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

(1.) ความต้องการ (Needs) คือ ภาวะการขาดบางสิ่งบางอย่างของอินทรีย์ อาจจะเป็น การขาดทางด้านร่างกายหรือการขาดทางด้านจิตใจก็ได้

(2.) แรงขับ (Drive) เมื่อมนุษย์มีความขาดบางสิ่งบางอย่างตามข้อ 1 ที่กล่าวมาแล้วก็จะเกิดภาวะตึงเครียดขึ้นภายในร่างกายภาวะตึงเครียดนี้จะกลายเป็นแรงขับหรือตัวกำหนดทิศทาง (Action Oriented) เพื่อไปสู่เป้าหมายอันจะเป็นการลดภาวะความตึงเครียดนั้น

(3.) สิ่งล่อใจ (Incentive) หรือ เป้าหมาย (Goal) จะเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นตัวล่อให้ มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามที่คาดหวังหรือที่ต้องการ ซึ่งอาจจะมีได้หลายระดับตั้งแต่สิ่งล่อใจในเรื่องพื้นฐานคือ ปัจจัย 4 ไปจนถึงความต้องการทางใจในด้านต่างๆ

ประเภทของแรงจูงใจ นักจิตวิทยาได้แบ่งลักษณะของแรงจูงใจออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจขับพลัน (Aroused Motive) คือแรงจูงใจที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ออกมาทันทีทันใด แรงจูงใจสะสม (Motivational Disposition หรือ Latent Motive) คือแรงจูงใจที่มีอยู่แต่ไม่ได้แสดงออกทันที จะค่อย ๆ เก็บสะสมไว้รอการแสดงออกในเวลาใดเวลาหนึ่งต่อไป

กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายในตัวของบุคคลผู้นั้นแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายนอก

กลุ่มที่ 3 แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motive) คือแรงจูงใจอันเนื่องมาจากความต้องการที่เห็นพื้นฐานทางร่างกาย เช่น ความหิว, กระหาย แรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motive) คือแรงจูงใจที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากแรงจูงใจขั้นปฐมภูมิ

แรงจูงใจภายในและภายนอก (Intrinsic and Extrinsic Motivation)

นักจิตวิทยาหลายท่านไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่อธิบายพฤติกรรมด้วยแรงจูงใจทางสรีระแลแรงจูงใจทางจิตวิทยาโดยใช้ทฤษฎีการลดแรงขับ เพราะมีความเชื่อว่า พฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคล และเป็นแรงขับที่ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมโดยไม่หวังรางวัลหรือแรงเสริมภายนอก แรงจูงใจภายนอก หมายถึง แรงจูงใจที่มาจากภายนอกเป็นต้นว่าค่าชมหรือรางวัล

ความมีสมรรถภาพ (Competence) ไวท์ ได้อธิบายว่าความมีสมรรถภาพเป็นแรงจูงใจภายใน ซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพไวท์ถือว่าการที่มนุษย์เราต้องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่วัยทารกและพยายามที่จะปรับปรุงตัวอยู่เสมอความต้องการมีสมรรถภาพจึงเป็นแรงจูงใจภายใน

ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจภายในที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่อยากค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากเด็กวัย 2-3 ขวบจะมีพฤติกรรมที่ต้องการจะสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย (http://edt.kmutt.ac.th/E-learning/project_phycology/unit6.htm)

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับแรงผลักดันและแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยว

Dann ได้นำผลการจัดลำดับขั้นความต้องการของ Maslow มาทำการศึกษาและเชื่อมโยงกับทฤษฎีของตนเอง โดยกล่าวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวของคนนั้นจะมีปัจจัย 2 ชนิด ที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว คือ แรงผลักดัน (Push Factors) และแรงดึง (Pull Factors) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า Push Factors คือปัจจัยที่ทำให้คนอยากที่จะเดินทาง และ Pull Factors คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

เลือกสถานที่ ๆ ต้องการเดินทางไปซึ่งทั้งสองปัจจัย หลักนี้ได้มีการศึกษาและค้นพบสาเหตุหลายประการดังนี้ (อ้างใน Pizam and Mansfeld, 1999:8)

แรงผลัก หรือ Push Factors

- ความต้องการที่ตอบสนองความต้องการของร่างกาย (Physical needs) ความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเหนือความต้องการด้านอื่น ๆ นั่นคือ ความต้องการทางร่างกาย (Mill 1990: 2) ในที่นี้ เช่น หากเราต้องทำงานอย่างหนัก ร่างกาย หรือหากเราต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ (Escape) ความเครียดจากการทำงาน การเดินทางท่องเที่ยวก็เป็นทางเลือกหนึ่งในการคลายเครียดลงได้

- ความต้องการในการเดินทางเพื่อให้โอกาสในการเข้าสังคม (Social needs) การเดินทางท่องเที่ยวไปยังท้องถิ่นต่างๆ ย่อมทำให้ผู้เดินทางท่องเที่ยวรู้สึกตัวเองว่าเป็นที่ชื่นชอบและได้รับการยอมรับจากสังคม และมีโอกาสที่จะติดต่อดำเนินสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ ๆ หรือเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเก่าที่ห่างหายกันไปนาน

- ความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม ชนชาติ และการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อยู่อาศัยเดิม (Culture needs) เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นอยู่ในตัวเอง ความอยากรู้อยากเห็นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว เช่น มีความอยากรู้อยากเห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ ของประเทศอื่น ๆ ที่แตกต่างกับที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน (Hudman, 1980:36)

- ความต้องการความภาคภูมิใจที่ตนได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ (Esteem / Prestige needs) เนื่องจากคนที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังที่ต่างๆ ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนได้ไปได้เห็นสถานที่แปลกแตกต่างจากผู้อื่น ยิ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เขาค้นพบเอง ย่อมสร้างความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง อีกทั้งยังญาติมิตรอาจจะมาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

- ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ สถานที่ใหม่ ๆ (Novelty needs) เนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการทำลายความจำเจในชีวิตประจำวัน เพื่อค้นหาสิ่งแปลกใหม่ให้กับชีวิต โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวสมัยใหม่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ จึงเป็นมูลเหตุให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อจะได้พบเห็นสิ่งที่ตนยังไม่เคยพบเห็นมาก่อน อันเป็นการค้นพบโลกใหม่ และค้นพบสิ่งแปลกใหม่ สำหรับตนเองด้วย

แรงผลักดันที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นเพียงจุดชนวน ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวต่อจากนี้ในการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไป ณ จุดหมายปลายทางเหล่านั้น เพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ คือ แรงดึง หรือ Pull Factors

แรงดึง หรือ Pull Factors (การเลือกจุดหมายปลายทาง)

Pull Factors คือ แรงดึงต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการไป เช่น หากแรงผลักดันในการเดินทาง คือ ต้องการไปผ่อนคลายเครียดจากการทำงาน เขาอาจเลือกสถานที่ๆ เงียบๆ ไม่ต้องการพบปะผู้คน แต่หากแรงผลักดันในการเดินทางท่องเที่ยว คือ การสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง การเลือกสถานที่ท่องเที่ยว อาจเป็นสถานที่ซึ่งมีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับทั่วไป

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวกับความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์

นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันย่อมมีเหตุผลที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างกัน (Swarbrooke and Horner, 1999:58) ในปี 1996 Kanok และคณะ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่ม โดยงานวิจัยชิ้นนี้ ได้สรุปว่า สิ่งที่ทำให้แรงจูงใจของแต่ละคนแตกต่างกันคือ อายุ เพศ การศึกษารายได้ และ สถานภาพการสมรส ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

อายุ (Age)

อายุเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการเลือกรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว นักการตลาดมีความเชื่อว่า คนในแต่ละกลุ่มอายุมักจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อนในลักษณะที่ต่างกันออกไป เช่น กลุ่มวัยหนุ่มสาว เป็นวัยที่มีความต้องการอยากรู้ อยากเห็น ชอบที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ หรือชอบค้นหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับตนเอง ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุ จะมองหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว เช่น โรงแรม หรือการได้พักผ่อน จากการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ (Burk and Resnick, 1991:36)

เพศ (Sex)

ในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้นำ ปัจจัยด้านเพศมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน เช่นผู้ชายชอบตีกอล์ฟ ในขณะที่ผู้หญิงชอบที่จะ ช้อปปิ้ง จากผลการวิจัยของ Ryan (อ้างใน Swarbrooke and Horner, 1999:59) พบว่าผู้หญิงมีแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่มากกว่าเพศชาย 3 ปัจจัยหลัก คือ

- ความต้องการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน (Escape)
- ความต้องการพักผ่อนทางร่างกาย (Physical Relaxation)
- ความต้องการพักผ่อนทางอารมณ์ (Emotional Relaxation)

จากการวิจัยของนิตยสาร Sports Illustrated เรื่อง Role of the Husband and Wife in Air Travel Decisions (อ้างใน เลิศพร ภาวะสกุล, 2540:38) พบว่า สามีเป็นคนริเริ่มความคิดว่าทั้งคู่ (สามีภรรยา) ควรจะเดินทางโดยภรรยาจะเห็นชอบด้วยกันทันทีใน 60 เปอร์เซ็นต์ของการเดินทาง สามีระบุว่า การเดินทางเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน 73 เปอร์เซ็นต์ ของการเดินทาง สามีระบุว่า การเลือกจุดหมายปลายทางเป็นการตัดสินใจร่วมกัน 17 เปอร์เซ็นต์ เป็นการเลือกของสามีโดยให้ภรรยาเป็นฝ่ายเห็นชอบ อีก 9 เปอร์เซ็นต์ เป็นการเลือกของภรรยาโดยมีสามีเป็นฝ่ายเห็นชอบ ส่วนการเลือกสายการบิน เพศชายเป็นผู้เลือกเสียเป็นส่วนใหญ่ จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความสำคัญมากขึ้นต่อตลอดการท่องเที่ยว

สตรีที่ทำงานนอกบ้านได้ช่วยเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวโดยทำให้มีรายได้ส่วนเกินเพื่อใช้จ่ายในกรเดินทางท่องเที่ยว หญิงที่ทำงานนอกบ้านที่ยังเป็นโสด หรือภรรยาที่ทำงานนอกบ้านที่ยังไม่มีบุตร หรือมีบุตรที่โตแล้ว จึงเป็นลูกค้าที่ดีของตลาดการท่องเที่ยวมากกว่า เพศชายที่ทำงาน นอกบ้านแต่มีภาระทางครอบครัว

การศึกษา (Education)

การศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเดินทาง คนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าคนที่มีการศึกษาสูงสุดเพียงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และคนที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลายจะเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าคนที่มีการศึกษาสูงสุดเพียงแค่มัธยมตอนต้น (เลิศพร ภาวะสกุล, 2540:40)

ระดับการศึกษาส่งผลให้พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงส่วนมาก ต้องการแสวงหาความรู้จากการเดินทาง เช่น การไปท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่มีความรู้น้อยส่วนมาก มักจะมองว่าการท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่จะให้พวกเขาได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ที่แตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน (Swarbrooke and Horner, 1999:58)

รายได้ (Income)

อำนาจทางการซื้อเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว คนที่มีรายได้น้อยส่วนมากจะมองว่าการท่องเที่ยวจะเป็นโอกาสที่จะได้หนีภักหนีไปจากกิจกรรมที่น่าเบื่อในชีวิตประจำวันของพวกเขา และพวกเขาจะทำกิจกรรมที่จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือความมั่นใจให้กับตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่มีรายได้สูงที่ต้องการความตื่นเต้นและท้าทาย รวมทั้งสามารถได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการเดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ ด้วย (Swarbrooke and Horner, 1999: 58)

สถานภาพสมรส (status)

สถานภาพทางครอบครัว เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อ การซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของผู้ที่หย่าร้าง หรือผู้ที่อยู่เป็นโสด ย่อมมีลักษณะที่เลือกอำนวยความสะดวกให้การเดินทางท่องเที่ยวทำได้ง่ายกว่าผู้ที่แต่งงาน หรือ ผู้ที่มีพันธะทางครอบครัว นอกจากนี้ผู้ที่หย่าร้าง หรือ ผู้ที่อยู่เป็นโสด มักจะตัดสินใจได้ง่าย และรวดเร็วกว่าผู้ที่แต่งงาน หรือ ผู้ที่มีครอบครัว (วัฒนชัย ชูมาก : แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย, 2544 หน้า 9-14)

2.1.8 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ถ้าจะพิจารณาถึงขอบเขตของการศึกษาในด้านแนวความคิดว่าด้วยบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาที่จัดเป็นทฤษฎีว่าด้วยสื่อมวลชนเพื่อพัฒนานั้น ก็พบว่าทฤษฎีสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับการพัฒนานั้นจะมีอยู่ 3 แนวทางใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีในเชิงบวก(Positive Theories)

เป็นทฤษฎีส่วนใหญ่ในเรื่องการสื่อสารกับการพัฒนา นักนิเทศศาสตร์ในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า สื่อมวลชนจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาของ แดเนียล เลิร์นเนอร์(Daniel Lerner) วิลเบอร์ ชรามม์(Wilbur Schramm) และคาร์ล ดอยช์(Karl W. Deutschs) เป็นตัวอย่างที่สำคัญของทฤษฎีในกลุ่มนี้

เลิร์นเนอร์ มองสื่อมวลชนว่าเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมดั้งเดิม และมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชนิดถอนรากถอนโคน ในสภาพความคิดของสื่อมวลชนและมองว่าการเปลี่ยนแปลงในระบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอื่น ๆ และเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะความทันสมัย (Modernization) ซึ่งเลิร์นเนอร์เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

เช่นเดียวกับเลิร์นเนอร์ ดอยช์ มองการพัฒนาสื่อมวลชนว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งของความทันสมัย และ “การระดมพลังสังคม” (Social Mobilization) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2. ทฤษฎีเชิงลบ(Negative Theories)

แนวคิดในทฤษฎีด้านนี้เห็นว่า การขยายตัวของสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนาให้ผลกระทบในทางร้ายและเป็นอันตราย โดยเฉพาะในการชักนำไปสู่ความต้องการทางวัตถุนิยมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมไปสู่มวลชน

อย่างไรก็ตามการมองความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการพัฒนาไปในเชิงลบนี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากความล้มเหลวในการไม่สามารถวางแผนใช้สื่อให้เหมาะสม เช่น การขาดการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้สื่อและการขาดพื้นฐานทางการศึกษา เป็นต้น

นักคิดทางด้านนี้บางท่านถึงกับมองว่าสื่อบางประเภทอาจจะให้ผลกระทบไปในเชิงสร้างความเกลียดชังเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในประเทศยากจน เช่น พูล (Ithiel de Sola Pool) เห็นว่าการขยายตัวของโทรทัศน์ไปสู่สังคมด้อยพัฒนาเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า เนื่องจากการใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงและต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ในขณะที่ มาร์แชล แมคลูฮัน (Marshall McLuhan) เห็นว่าผลกระทบของโทรทัศน์ต่อสภาพจิตใจของคนนั้นเป็นสิ่งที่อันตรายแม้กระทั่งในสังคมที่พัฒนาแล้ว เป็นต้น

3. ทฤษฎีเชิงเป็นกลาง (Neutral Theories)

นักคิดตามแนวนี้เชื่อว่าการพัฒนาสื่อมวลชนไม่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หากแต่เป็นเพียงผลผลิตอย่างหนึ่งของกาที่ระบบเศรษฐกิจดีขึ้น การมองเช่นนี้เป็นการมองของนักคิดทางด้านการพัฒนาที่ไม่ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสาเหตุหนึ่งของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การมองความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 3 แนว ต่างก็เหตุผลในเชิงสนับสนุนและหักล้างที่น่าสนใจ แต่ข้อเท็จจริงในเชิงประสบการณ์ที่นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ได้พบจากการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาสื่อมวลชนและระดับการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็คือ สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับระดับเศรษฐกิจ (economic level) การเป็นชุมชนเมือง (urbanization) การเป็นสังคมอุตสาหกรรม (industrialization) และการรู้หนังสือของประชาชน (literacy)

โดยเฉพาะจากการศึกษาของ เลิร์นเนอร์ ที่พบว่า ลักษณะของการเป็นชุมชนเมืองเป็นสภาวะพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาของสื่อมวลชน แม้ว่าต่อมาภายหลังจากช่วงสิบปีของการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสื่อมวลชน ชรามม์ และ รุกเกิลส์ (Schramm and Ruggels) จะพบว่าสิ่งที่เลิร์นเนอร์พบได้เปลี่ยนแปลงไป สื่อมวลชนจะเกิดการพัฒนาได้โดยไม่จำเป็นต้องมีสภาวะพื้นฐานของการมีชุมชนเมืองเกิดขึ้นเสียก่อน

ดังนั้น สื่อมวลชนจึงถูกมองว่าเป็นพลังสำคัญในการชักนำให้ประเทศด้อยพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะทันสมัย โดยมีหน้าที่หลักสองประการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจนั่นก็คือ ประการแรกสื่อมวลชนจะต้องทำหน้าที่ในการสอนทักษะซึ่งมีลักษณะก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่ในสังคมนั้น และประการต่อมาคือการขยายตลาด ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในสินค้าอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ให้สูงขึ้นสำหรับในด้านการศึกษาแบบเป็นทางการนั้น

สื่อมวลชนก็ถูกมองว่าจะต้องทำหน้าที่ในการทำให้คนในสังคมด้อยพัฒนาเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหน้าที่ประการนี้ออกจะเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นได้ยากกว่าหน้าที่ในเชิงเศรษฐกิจ เพราะสื่อมวลชนในประเทศพัฒนาแล้วมิได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อบทบาทนี้ ทำให้ประเทศในโลกที่สามไม่สามารถที่จะหิบบยืมผู้เชี่ยวชาญมาจากประเทศพัฒนาแล้วได้ในทันที หากแต่จะต้องคิดหาวิธีการขึ้นเพื่อการนี้ด้วยตนเอง

2.1.9 ทฤษฎี SWOT Analysis วิเคราะห์ความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขัน

เป็นการวิเคราะห์สภาพด้านการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดแบบยั่งยืน ว่ามีความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขันด้านใดบ้าง ซึ่งในการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 4 ด้านตามตัวอักษรย่อ นั้นคือ

2.1.9.1 S = Strength หมายถึง **จุดแข็ง** เป็นคุณสมบัติด้านความได้เปรียบของจังหวัดตนเองที่อยู่เหนือคู่แข่ง อันเป็นจุดที่ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวในตลาดท่องเที่ยวได้รับรู้เพื่อใช้เป็นจุดขายในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด เช่น สิ่งก่อสร้างในสมัยอดีตที่ทรงคุณค่ามาถึงปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม พันธุ์ไม้ที่สวยงามยากแก่การหาชมที่อื่นได้ ทรัพยากรที่แปลกและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวและมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยว หรือมีกลุ่มชุมชนในท้องถิ่นที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีประสิทธิภาพ หรือมีการทำโครงการนำร่องในเรื่องการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.1.9.2 W = Weakness หมายถึง **จุดด้อย** แข็ง เป็นคุณสมบัติด้านความเสียเปรียบของจังหวัดตนเองเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น กล่าวได้ว่าเป็นจุดที่ควรได้รับการปรับปรุงหรือทำให้กลายเป็นจุดแข็งในอนาคต เมื่อจะใช้ในการแข่งขันกับจังหวัดอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบการจัดการการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีกฎหมายควบคุมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย ไม่มีระบบการจัดการแผนการท่องเที่ยวที่จะมาทำตลาดการท่องเที่ยวแบบทันสมัยและยั่งยืน หรือ ชุมชนท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจหรือให้ความใส่ใจน้อยไปสำหรับการสนับสนุนการท่องเที่ยวในบริเวณนั้นๆ เป็นต้น

2.1.9.3 O = Opportunity หมายถึง **โอกาส** เป็นช่องทางในการที่จะทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมีโอกาสเข้ามามีบทบาทหรือเจาะตลาดการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวและทำกำไรให้กับธุรกิจท่องเที่ยวภายในจังหวัดนั้น เช่น การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้าตลาดท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีโอกาสขยายสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นตามเหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น มีโอกาสพัฒนา

ศักยภาพของชุมชนและคนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการบริการนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น มีโอกาสพัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติให้มากขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตต่อไป เป็นต้น

2.1.9.4 T = Threat หมายถึง **อุปสรรค** เป็นสถานะที่ไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีใดๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในจังหวัดและการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หรือนำไปสู่สถานะการไม่โตของตลาดท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น มีคู่แข่งมากทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ การไม่มีทรัพยากรที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว การไม่มีเงินทุนระยะยาวในการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในระดับที่มากพอ มีการต่อต้านจากชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หรือ ไม่มีการประสานงานที่ดีระหว่างจังหวัดและหน่วยงานการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือกฎหมายบังคับด้านการท่องเที่ยวยังล้าสมัยอยู่นั่นเอง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไว้ ดังที่ผู้วิจัยได้นำส่วนหนึ่งมานำเสนอไว้ในงานวิจัยเล่มนี้

- วัฒนาพร สุชายา “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา คอยดุง จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า บริบทของสภาพแหล่งท่องเที่ยว คอยดุงตามองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ องค์ประกอบด้านองค์กร และองค์ประกอบด้านการจัดการ มีความพร้อมและสามารถจัดการแหล่งท่องเที่ยว คอยดุง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้ด้านพื้นที่ท่องเที่ยว คอยดุง ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยว คอยดุง ควรจะมีการปรับปรุงในด้าน การให้ความรู้และการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

- สงศรี วงษ์เวช “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง” ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า สองฝั่งแม่น้ำปิงมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ครบถ้วน จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวให้สามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็น 2 รูปแบบหลักๆ คือ การท่องเที่ยวทางน้ำและทางบก จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี SWOT สรุปได้ว่า

จุดแข็ง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

จุดอ่อน คือ มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไม่เด่นชัด

อุปสรรค คือ ขาดความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดูแลสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์บริเวณลุ่มแม่น้ำปิง

โอกาส ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง คือทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ได้ง่าย เพราะเกิดกระแสนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเป็นเมืองท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

สำหรับผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) กลยุทธ์การจัดการ เช่น จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
- 2) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ เช่น สนับสนุนการจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสารมวลชน เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางของคนทั่วไป
- 3) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและบริการท่องเที่ยว เช่น นำเอกลักษณ์หรือจุดแข็งและโอกาส ผสมกับกิจกรรมที่น่าสนใจเสนอขาย
- 4) กลยุทธ์การจัดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม เช่น ให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ว่าด้วยการควบคุมอาคาร และการบำบัดของเสียลงสู่แม่น้ำ
- 5) กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึก เช่น สนับสนุนให้มีการศึกษาในประวัติศาสตร์ล้านนาแก่เยาวชนและชุมชนท้องถิ่น เพื่อจะได้ตระหนักถึงคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ของตน
- 6) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เช่น เปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผล ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

- วัฒนชัย ชูมาก “แรงจูงใจในการเดินทางต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา สมาชิกสโมสรโรตารี อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพื่อต้องการความแปลกใหม่เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ การเดินทางไปต่างประเทศเพื่อไปพักผ่อน หย่อนใจ และเป็นการให้รางวัลกับชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้การเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้น คือ การมีรายได้มากขึ้น การมีวันหยุดพักผ่อนมากขึ้น และ ความเจริญในการคมนาคมมีมากขึ้น

- หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ “ความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อ” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมี

ความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์การท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติมีส่วนทำให้ความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- กนกพร ศิริโรจน์ “กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กรณีศึกษา สถานที่พักแรม ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่พักแรมที่ถนนข้าวสารของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมี 2 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกสถานที่พักแรมที่ถนนข้าวสารก่อนที่จะเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ โดยเริ่มจากการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องแสวงหาสถานที่พักแรม และจากการที่นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่พักแรมที่ถนนข้าวสารอยู่บ้างพอสมควรจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิดรู้จัก และนักท่องเที่ยวก็เคยมีประสบการณ์ในการมาพักแรมที่ถนนข้าวสารแล้ว ทำให้สามารถตัดสินใจพักแรมที่ถนนข้าวสารก่อนที่จะเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ และแบบที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศตัดสินใจเลือกสถานที่พักแรมที่ถนนข้าวสาร หลังจากที่เดินทางมาถึงกรุงเทพฯ เพราะถึงแม้ว่า นักท่องเที่ยวจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนหรือคนรู้จักใกล้ชิดแต่ตัวนักท่องเที่ยวเองยังไม่มีประสบการณ์ในการพักแรมที่ถนนข้าวสารจึงตัดสินใจพักแรมที่ถนนข้าวสารหลังจากที่ได้สำรวจด้วยตัวเองแล้ว

สำหรับสิ่งกระตุ้นที่เป็นแรงจูงใจและมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ราคาของสถานที่พักแรมโดยนักท่องเที่ยวจะพิจารณาจากราคาให้เช่าเมื่อเทียบกับคุณภาพ ทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักแรมสะอาดและการให้บริการต้อนรับของผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อการบริการสถานที่พักแรมที่ถนนข้าวสารพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในระดับปานกลางและในการทดสอบสมมุติฐานพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในระดับที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบมากที่สุดในการพักแรมที่ถนนข้าวสารคือ ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง ส่วนปัญหาที่นักท่องเที่ยวอยากรีบแก้ไขมากที่สุดคือ ปัญหาการจราจร โดยอยากให้มีการจัดระบบและระเบียบการจราจร ทางเดินเท้าที่ถนนข้าวสาร เพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (อ้างใน สุรสิทธิ์ วิทาร์ัฐ “การสื่อสารเพื่อการพัฒนา”(2549), หน้า 156-158))

บทที่ 3

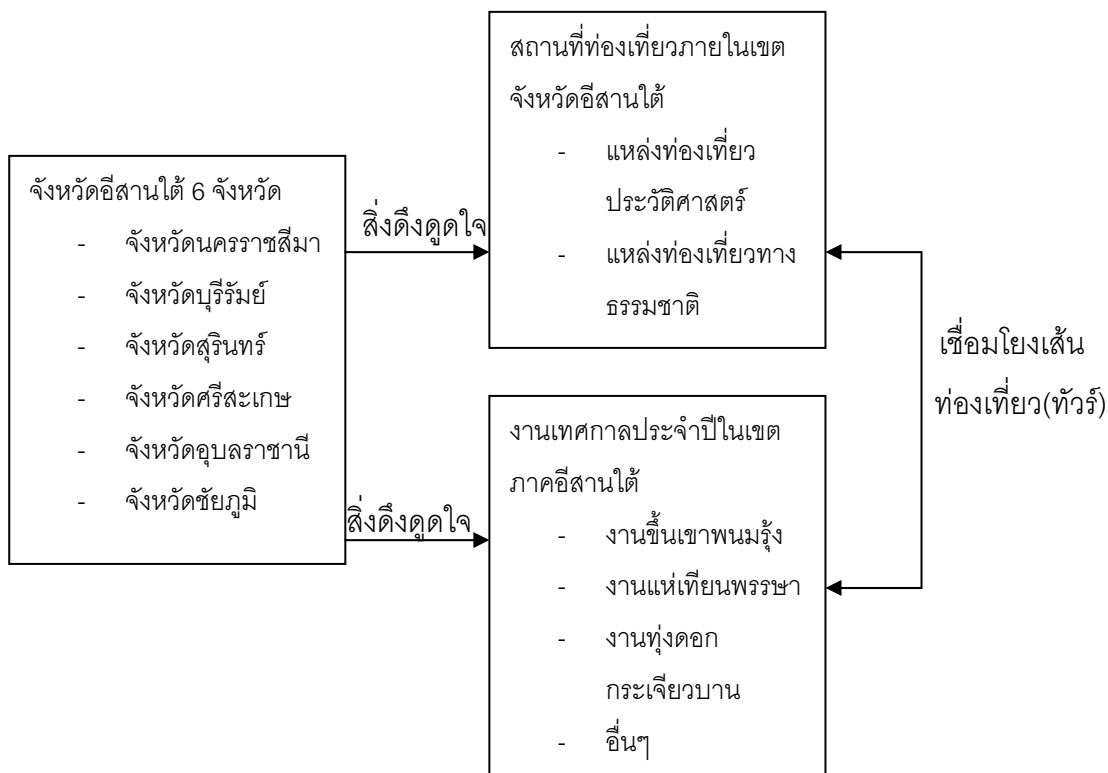
ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 บทนำ

ผู้วิจัยได้ศึกษา “ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยว ประจำปีในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Surver Research) โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ซึ่งมีวิธีในการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2 กรอบแนวคิด

การศึกษาค้นคว้านี้มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 : กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.3 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวและรวมถึงผู้ที่มีสถานประกอบการอยู่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานตอนใต้ ซึ่งได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และชัยภูมิ

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบค้ำถึงความน่าจะเป็น(Probability Sampling) ประชากรนักท่องเที่ยว 460 คน ใน 6 จังหวัด

กลุ่มที่ 1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว แบ่งเป็น 400 คน

กลุ่มที่ 2. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยว แบ่งเป็น 60 คน

3.3.2 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและทีมงานเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือในการศึกษา อันได้แก่ แบบสอบถามนั้นมีรายละเอียดในการทำแบบสอบถามดังนี้

- (1) ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และผลงานวิจัยก่อนหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- (2) กำหนดขอบเขตของเนื้อหาของคำถาม เพื่อให้เกิดความครอบคลุมตัวแปรที่มีอยู่ทั้งหมดที่จะใช้ในการไปใช้จริง
- (3) สร้างแบบสอบถาม ปรีกษาในระหว่างผู้ร่วมกลุ่มวิจัยด้วยกัน และขอคำปรึกษาอาจารย์ ด้านงานวิจัยโดยตรงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในแบบสอบถามมากที่สุดในการที่จะนำไปใช้จริง
- (4) ตรวจสอบภาษาที่ใช้ในการทำแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความชัดเจน ครอบคลุมประเด็นต่างๆที่ต้องการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและไปขอคำปรึกษาอาจารย์ ด้านงานวิจัยโดยตรงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในแบบสอบถามมากที่สุดในการที่จะนำไปใช้จริง
- (5) เมื่อแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไม่มีปัญหาใดๆนำไปใช้จริง

1.2 ประเภทคำถาม ใช้แบบคำถามปลายปิด (Close End Questionnaire) คือ เป็นคำถามที่มีคำตอบเป็นตัวเลือกและคำถามทุกข้อจะแยกออกจากกันเด็ดขาด เป็น(Multiple Choices) คือการเลือกตอบคำถามจากหลายคำตอบ

1.3 การวิจัยจะใช้หลักความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีจัดตัวเลือกแบบ Cronbach Alpha Formula คือเป็น มาก ไปหา น้อย

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ

- ใช้วิธีการกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self Administstration)

เป็นการนำแบบสอบถามปลายปิด(Close End Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบและทบทวนในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็น ภาษา รูปแบบ นำไปใช้ในการสำรวจจริงกับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ

- ใช้วิธีการถามต่อหน้า (Face To Face or Personal Interview)

เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ(Informal Interview)แต่มีจุดมุ่งหมาย โดยโครงสร้างในการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบและเจาะจงในเฉพาะบางเรื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

3.3.3 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้เขียนใช้วิธีศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หรือเชิงสำรวจ (Surver Research) เป็นข้อมูลที่ผู้เขียนเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงในบริเวณพื้นที่ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้เขียนไม่ได้ไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มข้อมูลโดยตรง แต่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้วโดยมีวิธีการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มอีสานใต้ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ แยกประเภทนักท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มอีสานใต้

3. ร่วมจัดประชุม/สัมมนา กับหน่วยงานประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่ม

อีสานใต้เพื่อหาช่องทางพัฒนาและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านต่างๆของแนวโน้มในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้

4. ลงพื้นที่ร่วมกับทีมงานวิจัยร่วมในการเก็บข้อมูลจากแหล่งพื้นที่จริงในกลุ่มอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ

5. แจกแบบสอบถามและรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งพื้นที่กลุ่มอีสานใต้ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ

6. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาตรวจสอบแบบวันต่อวัน เพื่อดูความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเป็นเอกภาพของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยระบบ SWOT Analysis เพื่อหาบทสรุปที่แท้จริงต่อไป

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์หาค่า ร้อยละ วิเคราะห์ และเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา เพื่อให้ภาพรวมและแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว 6 จังหวัดอีสานใต้

2 ใช้การศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ทั้งเอกสาร รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนี้ได้มีการประชุมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งเห็นซึ่งกันและกันระหว่างนักวิชาการนักท่องเที่ยว และสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม(Questionnaire) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับการสร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้

(1.) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2.) กำหนดกรอบความคิด และ ประชุม เพื่อสร้างแบบสอบถามตามความมุ่ง

หมายของการวิจัย

(3.) นำข้อมูลที่ได้ มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

(4.) นำแบบสอบถามฉบับร่างมาวิพากษ์วิจารณ์โดยคณะผู้วิจัยและนักวิชาการสาขาอื่น เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแบบสอบถาม

(5.) จากข้อ 4 นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำมาจัดพิมพ์เป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวต่อไป โดยมีรูปแบบคำถามและวิธีการแปลผลดังนี้

จากการศึกษาวิจัยของบทที่สามนี้ผู้วิจัยและคณะจะได้สรุปผลภาพรวมได้เป็นการแบ่งเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หรือเชิงสำรวจ (Surver Research) ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่ถูกเขียนเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงในบริเวณพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ โดยการใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุดสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและ 60 ชุดสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้การสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้วิจัยและคณะได้ใช้ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มข้อมูลโดยตรง แต่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว รวมทั้งผลงายวิจัย ข้อมูลทางสถิติ นักท่องเที่ยว 6 จังหวัด เอกสารงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 6 จังหวัดของภาคอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดชัยภูมิ วารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าทางเว็บไซต์ หนังสือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และทางระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลของการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มาศึกษาในระดับต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

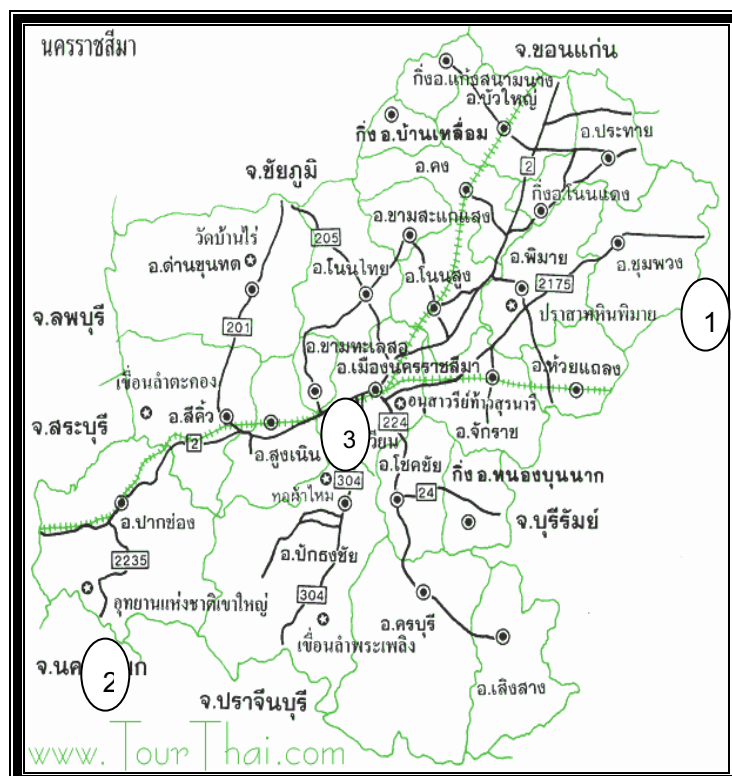
4.1 บทนำ

ในบทนี้ผู้วิจัยและคณะจะได้นำเสนอผลการศึกษาวิจัย รวมถึงการอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะโดยยึดหลักในการตอบคำถามงานวิจัยดังต่อไปนี้

4.2 คำถามวิจัยข้อที่ 1 จะพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีความเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้หรือไม่ / อย่างไร

ได้ เพราะในเขตอีสานใต้มี 6 จังหวัดนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวและงานเทศกาลประจำปีที่น่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากมายดังนี้

(1) จังหวัดนครราชสีมา

รูปภาพที่ 1 : แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : Tourthai.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

หมายเลขที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์หินพิมาย

หมายเลขที่ 2 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

หมายเลขที่ 3 ตัวจังหวัดนครราชสีมา

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่น ๆ นักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เด่นและไม่ควรพลาดชม ดังนี้ ฟาร์มโชคชัย ชมฟาร์มโคนมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ชมน้ำตก ท้องป่า ชมทิวทัศน์ วัดบ้านไร่ หลวงพ่อคุณ นมัสการหลวงพ่อกุณ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี สักการะอนุสาวรีย์สามัญชน คนแรกของประเทศ ด้านเกวียน ชมชุมชนช้างบ้านลุ่มน้ำมูล ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินใหญ่ที่สุดในประเทศ เขาแผงม้า เข้าป่าชมดูกระทิง นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่น่าสนใจดังนี้

- งานฉลองชัยชนะท้าวสุรนารี กำหนดจัดช่วงวันที่ 23 มีนาคม – 3 เมษายน ของทุกปี บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดไปจนถึงลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ชมการจุดพลุไฟสี่ประตูได้แก่ ประตูพลล้าน ประตูพลแสน ประตูชุมพล และประตูชัยณรงค์ นอกจากนี้ยังมีขบวนแห่ฟ้อนรำ งานแสดงสินค้ามากมาย

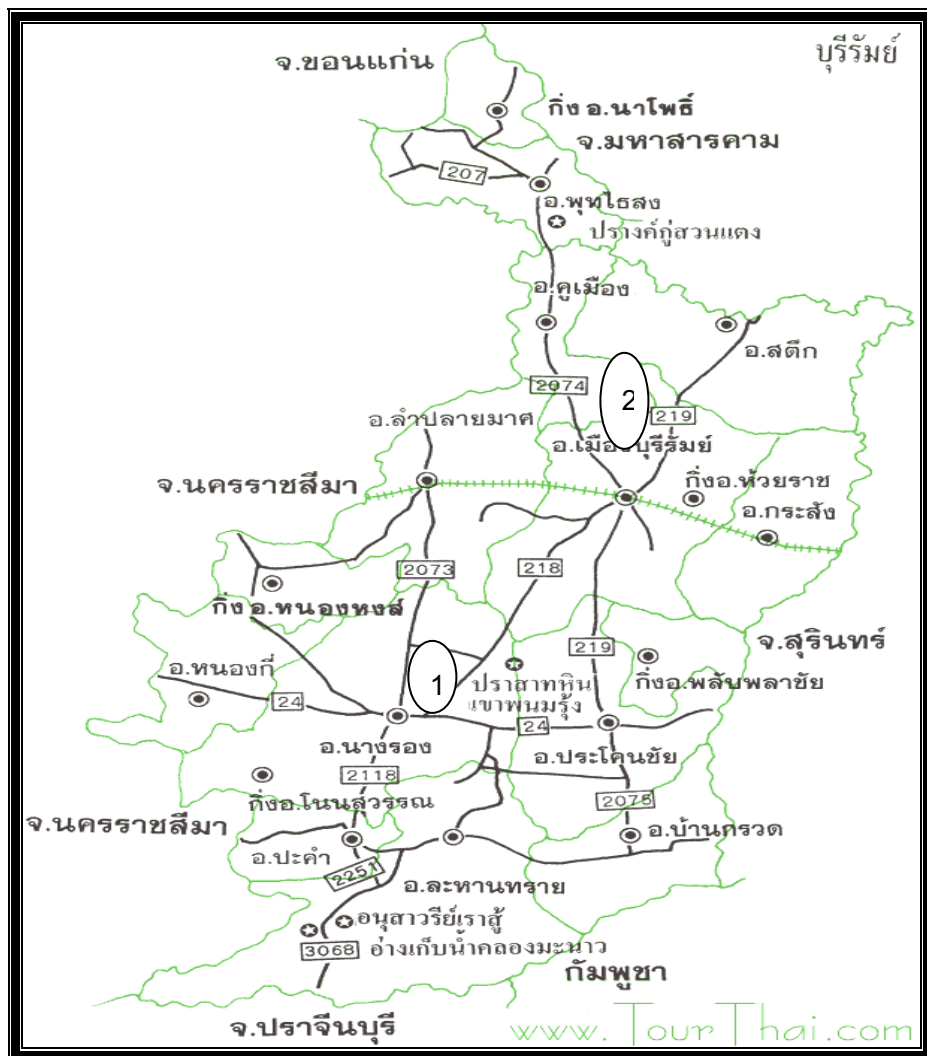
ภาพประกอบชุดที่ 2 : ปราสาทหินพิมาย

ที่มา : www.oceansmile.com

- งานเทศกาลเที่ยวพิมาย กำหนดจัดช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี บริเวณหน้าที่ว่าการ อำเภอพิมาย อุทยานประวัติศาสตร์พิมายและบริเวณเขตเทศบาลริมลำน้ำจ๊กราช ชมการแข่งขันเรือและประกวดขบวนพาเหรด เรือแฟนซีประเภทสวยงามและความคิดสร้างสรรค์ และการออกร้านจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

- งานผลไม้และของดีเมืองปากช่อง กำหนดจัดช่วงเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม ของทุกปี บริเวณศูนย์การค้าปากช่องเซ็นเตอร์ ชมการประกวดผลิตผลทางการเกษตร การออกร้านทางการเกษตรมากมาย

(2) จังหวัดบุรีรัมย์

รูปภาพที่ 3 : แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : Tourthai.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

หมายเลขที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

หมายเลขที่ 2 ตัวจังหวัดบุรีรัมย์

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่น ๆ นักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและไม่ควรพลาดชม ดังนี้ อุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง ชมความอลังการปราสาทหินบนภูเขาไฟ ปราสาทเมืองต่ำ ชมเมืองโบราณร่วมสมัยกับปราสาทพนมรุ้ง พิพิธภัณฑ์ยุคก่อนประวัติศาสตร์วัดป่าพระสบาย ชมโบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสวายมาบิณ ชมนกได้อย่างใกล้ชิดตลอดปี นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่น่าสนใจดังนี้

- งานดอกฝ้ายคำบาน กำหนดจัดช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี บริเวณปราสาทเขาพนมรุ้ง

-งานนมัสการพระเจ้าใหญ่วัดศรีชะแวด (วัดหงส์) กำหนดจัดช่วง วันขึ้น 14 ค่ำ ถึง แรม 1 ค่ำ เดือน 3 หรือตรงกับช่วงวันมาฆบูชาของทุกปี บริเวณวัดศรีชะแวด อ.พุทไธสง ชมการออกร้านจากกลุ่มแม่บ้าน

- งานนมัสการรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง กำหนดจัดช่วงวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หรือตรงกับช่วงวันมาฆบูชาของทุกปี ประมาณเดือนกุมภาพันธ์- มีนาคม ของทุกปีร่วมทำบุญบริเวณเชิงเขากระโดงก่อนขึ้นไปนมัสการพระสุภัทรบพิตร

ภาพประกอบชุดที่ 4 : ภาพปราสาทหินพนมรุ้ง

- ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง กำหนดจัดช่วงวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 หรือช่วงเดือนเมษายนของทุกปี บริเวณปราสาทเขาพนมรุ้ง ชมปรากฏการณ์ยามเช้า พระอาทิตย์ลอดช่องทะลุประตูปราสาททุกบานจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก และชมการแสดงแสงสีจากทางจังหวัด

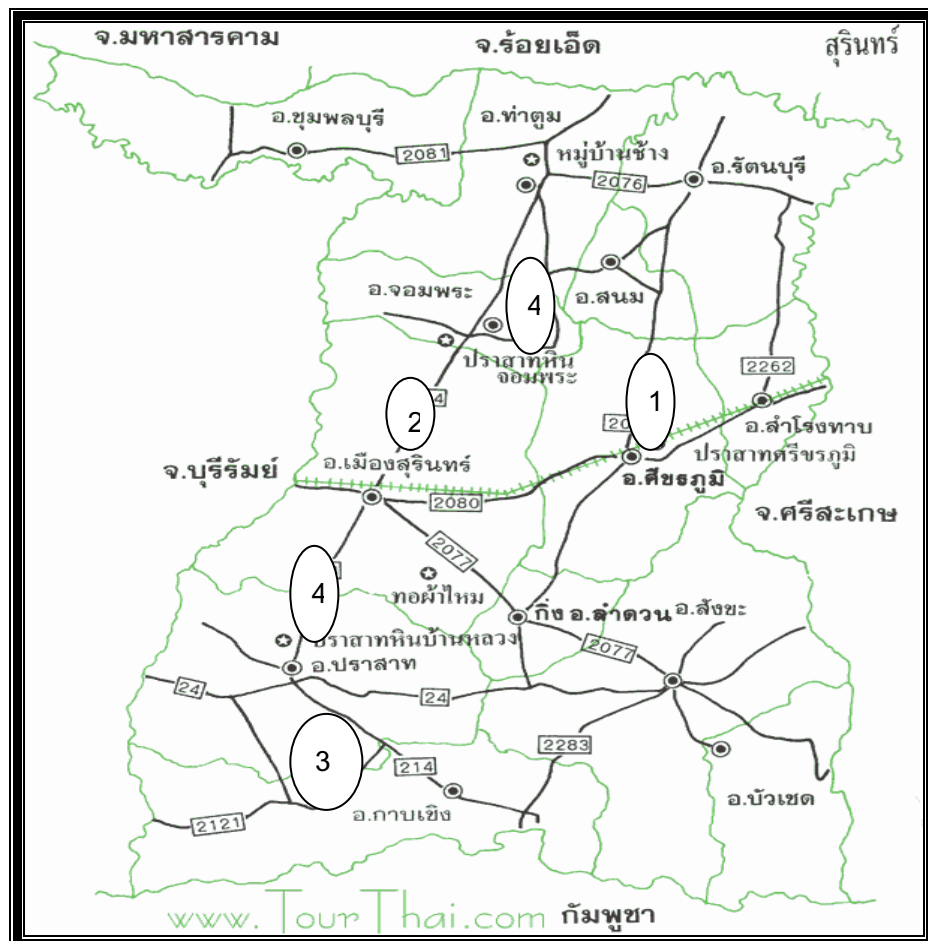

ภาพประกอบชุดที่ 5 : ภาพUnseen Thailand ของบุรีรัมย์
ที่มา : www.oceansmile.com

- งานเครื่องเคลือบพื้นปี กำหนดจัดช่วง เดือนเมษายน ของทุกปี บริเวณ อ.บ้านกรวด ชมชบวนแห่ การละเล่นพื้นบ้าน การจัดแสดงโบราณวัตถุ เครื่องปั้น และ เครื่องเคลือบดินเผา มากมาย
- ประเพณีแข่งเรือยาว กำหนดจัดช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์แรกของเดือนพฤศจิกายน บริเวณลำน้ำมูลทางทิศเหนือของที่ว่าการ อ.สตึก ชมการประลองฝีพายเรือชิงถ้วยพระราชทาน จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากจังหวัดต่างที่ร่วมเข้าแข่งขันมากกว่า 50 ลำ
- มหกรรมว่าวอีสาน กำหนดจัดช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์แรกของเดือนธันวาคม บริเวณ สนามกีฬา อ.ห้วยราช ชมการประกวดว่าว และชบวนแห่ว่าวอีสานทั้งด้านความสวยงามและเสียง แอกลึงเป็นเสียงของว่าวขณะลอยอยู่บนอากาศ

(3) จังหวัดสุรินทร์

รูปภาพที่ 6 : แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุรินทร์

ที่มา : Tourthai.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

หมายเลขที่ 1 ปราสาทศรีขรภูมิ

หมายเลขที่ 2 ตัวจังหวัดสุรินทร์

หมายเลขที่ 3 ที่ตั้งกลุ่มปราสาทตาเมือน

หมายเลขที่ 4 ปราสาทหินจอมพระ

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่น ๆ นักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดสุรินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและไม่ควรพลาดชม ดังนี้ วนอุทยานแห่งชาติพนมสวาย นมัสการพระใหญ่บนยอดเขา ชมทิวทัศน์ท้องทุ่งนาจากที่สูง อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง พักผ่อนชมทิวทัศน์และเล่นน้ำในทะเลสาบใกล้ตัวเมือง กลุ่มปราสาทตาเมือนธม ชมปราสาทหินกลางป่าทิพย์ ปราสาทตาเมือนโต๊จ ชมสถานพยาบาลเก่าแก่เส้นทางแสวงบุญ ปราสาทตาเมือนบายกริมชมทับหลังที่มีลวดลายพระพุทธรูป ปราสาทหินบ้านพลวง ชมลวดลายประจำหลักในศิลาปะชอม ปราสาทศรีขรภูมิ ชมรูปสลักนางอัปสรที่งดงาม ปราสาทเมืองที ชมปราสาทขอมดัดแปลงเป็นเจดีย์

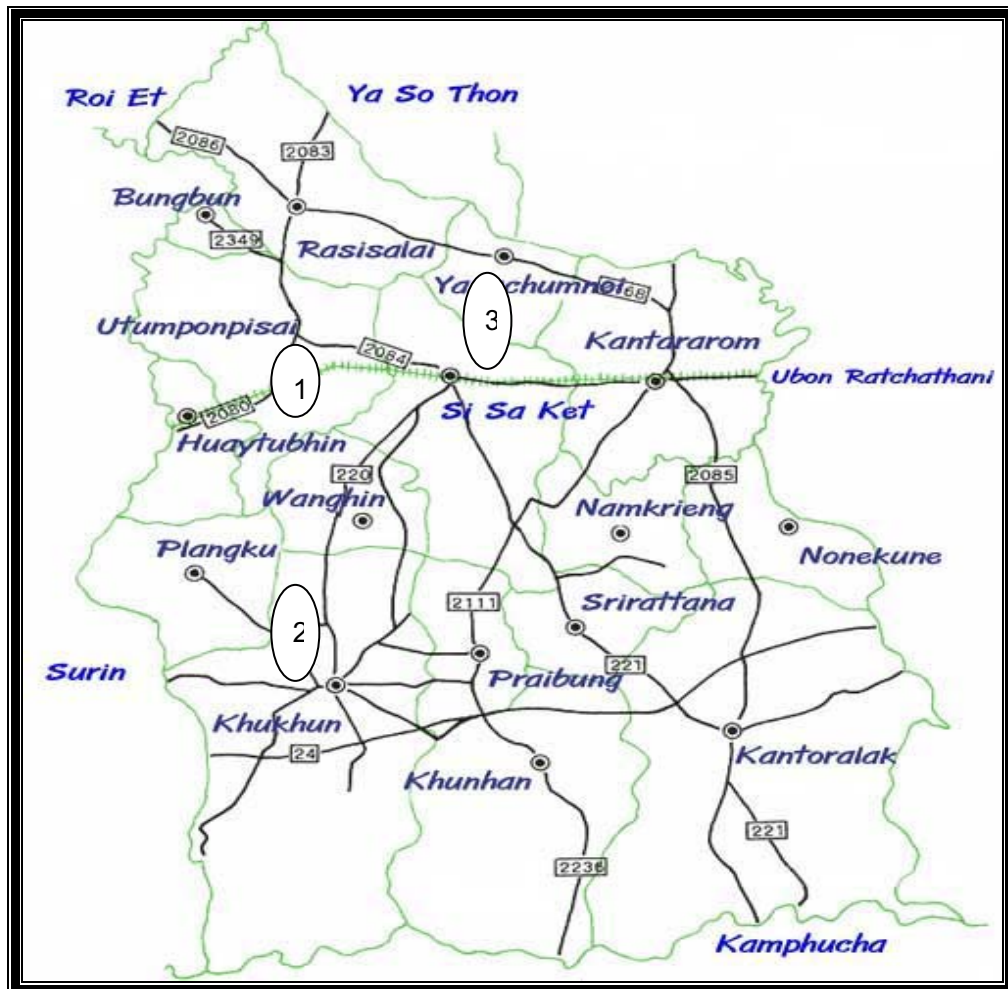
ภาพประกอบชุดที่ 7 : กลุ่มปราสาทตาเมือน
ที่มา : www.oceansmile.com

หมู่บ้านช้าง ชมวิถีชีวิตชุมชนคนเลี้ยงช้างขนาดใหญ่ กลุ่มหัตถกรรมบ้านเขวาสินรินทร์และกลุ่มหัตถกรรมบ้านโชค ชมหมู่บ้านทอผ้าไหมและทำเครื่องเงิน นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่น่าสนใจดังนี้

- ประเพณีบวชนาคแห่ช้าง กำหนดจัดช่วง ขึ้น 13 – 15 ค่ำ เดือน 6 (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม) ของทุกปี บริเวณวัดแจ้งสว่าง หมู่บ้านช้าง บ้านตากกลาง ต. กระโพ อ.ท่าตูม ชมพิธีสู่ขวัญขนาดแบบชาวกูยและการแห่นาคช้างกว่า 50 เชือก

- งานช้างและงานกาชาดสุรินทร์ กำหนดจัดช่วงสัปดาห์ที่สามของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี บริเวณสนามแสดงช้าง อ.เมืองสุรินทร์ ชมการออกร้านและการแสดงช้างแสนรู้มากมาย

(4) จังหวัดศรีสะเกษ

รูปภาพที่ 8 : แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : Thai-hotels-links.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

หมายเลขที่ 1 ที่ตั้งปราสาทสระกำแพงใหญ่ สระกำแพงน้อย

หมายเลขที่ 2 ที่ตั้งปราสาทปรางค์กู๋

หมายเลขที่ 3 ตัวจังหวัดศรีสะเกษ

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่น ๆ นักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและไม่ควรพลาดชม ดังนี้ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ชมลวดลายทับหลังบนปราสาทขนาดใหญ่ ปราสาทเขาพระวิหาร ชมเขตศักดิ์สิทธิ์บนยอดเขาสูง และอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เทียนชมธรรมชาติชายแดนเขมร พระธาตุเรืองรอง นมัสการพระบรมสารีริกธาตุ ปราสาทห้วยทับทัน เทียนชมปราสาทเก่าแก่ที่มีอายุช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทปรางค์กู๋ เทียนชมปราสาทซึ่งมีอายุเก่าแก่กว่าพันปี ปราสาทตาเล็ง ชมปราสาทศิลปะขอมแบบปาปวน ปราสาทโดนตวล ชมปราสาทที่มีสิ่งโตประจำหลักอยู่หน้าปราสาท ผามออีแดง และช่องสะงึม

ภาพประกอบชุดที่ 9 : บริเวณปราสาทสระกำแพงใหญ่

ที่มา : Tourthai.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

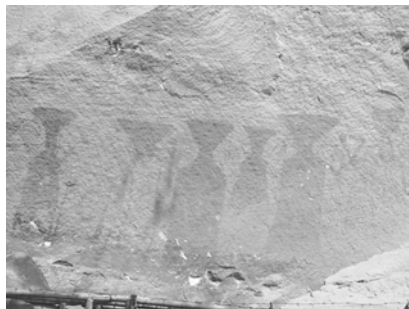
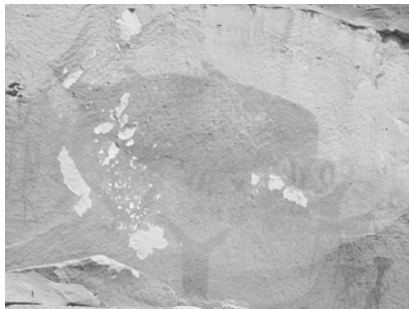
หมายเลขที่ 1 อุทยานแห่งชาติผาแต้ม

หมายเลขที่ 2 อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ

หมายเลขที่ 3 ตัวจังหวัดอุบลราชธานี

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่นๆนักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและไม่ควรพลาดชม ดังนี้ วัดทุ่งศรีเมือง ชมหอไตรและโบสถ์อันงดงาม วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ชมธรรมมาสน์และจิตรกรรมศิลปะปูน อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ชมแก่งหินงามกลางลำน้ำมูล ช่องเม็ก เที่ยวตลาดการค้าชายแดนลาว ผาแต้ม ชมภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่ผาแต้ม

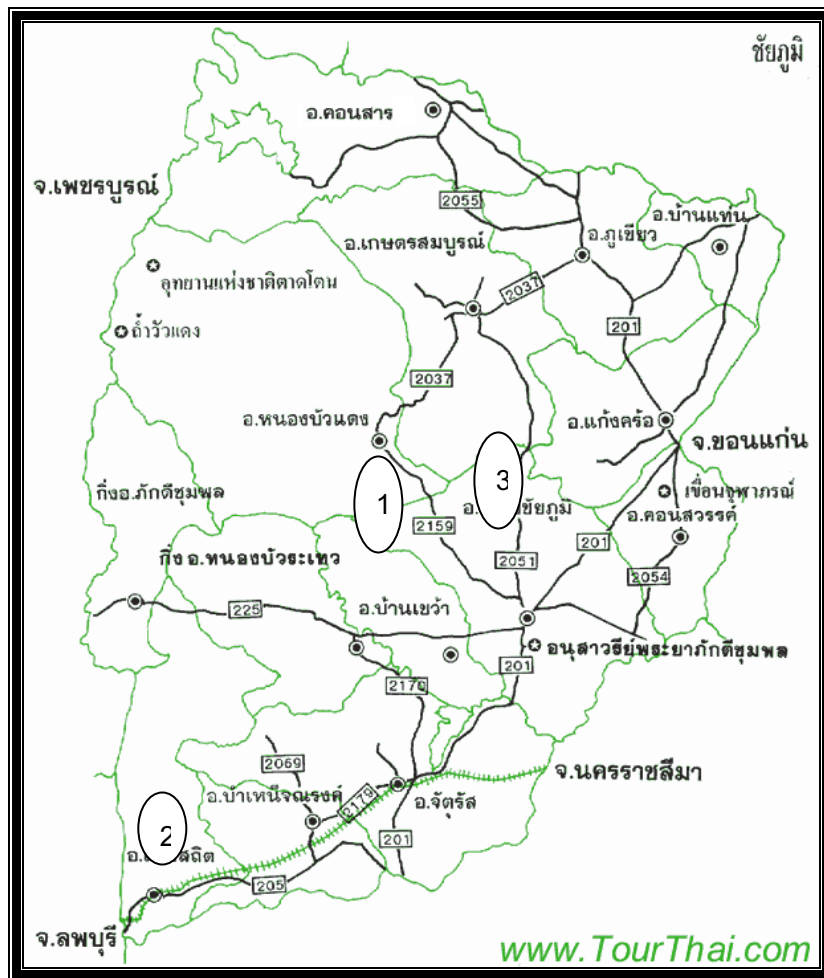

ภาพประกอบชุดที่ 11 : อุทยานแห่งชาติผาแต้ม

นอกจากนี้ยังมีอุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย ชมน้ำตกและธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี บ้านก้านเหลือง ชมแหล่งโบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ และเขื่อนสิรินธร เที่ยวเขื่อนขิมปลารสเด็ด และนอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่น่าสนใจดังนี้

- เทศกาลดอกไม้ประดับจังหวัดอุบลราชธานี กำหนดจัดช่วงวันที่ 12 – 14 กุมภาพันธ์ ของทุกปี บริเวณสนามทุ่งค่าน้ำแซบ อ.วารินชำราบ ชมรถบุปผชาติและธิดาบุปผชาติและการประกวดคุณภาพดอกไม้ประดับ
- งานเทศกาลอาหารไทย – อินโดจีน กำหนดจัดช่วงวันที่ 12 – 15 เมษายน ของทุกปี บริเวณทุ่งศรีเมือง อ.เมือง ชมการออกร้านสาธิตและจำหน่ายอาหารสี่ชาติอินโดจีนได้แก่ ไทย ลาว เขมร และเวียดนาม
- ประเพณีมหาสงกรานต์แก่งสะพือ กำหนดจัดช่วงวันที่ 12 – 15 เมษายน ของทุกปี บริเวณแก่งสะพือ อ.พิบูลมังสาหาร ชมบรรยากาศงานสงกรานต์อุบลและการประกวดต่างๆ มากมาย
- ประเพณีแห่เทียนพรรษา กำหนดจัดช่วง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 และแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี (ประมาณเดือน กรกฎาคม) บริเวณทุ่งศรีเมือง อ.เมือง ชมการประกวดต้นเทียนซึ่งมีสองประเภทได้แก่ประเภทแกะสลักและประเภทติดพิมพ์
- ประเพณีไหลเรือไฟและแข่งขันเรือยาว กำหนดจัดช่วงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11(ประมาณต้นเดือนตุลาคม) บริเวณสะพานข้ามลำน้ำมูล ต.โนนเมือง อ.เมือง ชมการสร้างปราสาทผึ้งและการแข่งขันเรือยาวประเพณี

(6) จังหวัดชัยภูมิ

รูปภาพที่ 12 : แผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชัยภูมิ
ที่มา : Tourthai.com

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยและทีมงานได้สำรวจในพื้นที่ดังต่อไปนี้

- หมายเลขที่ 1 อุทยานแห่งชาติภูแลนคา
- หมายเลขที่ 2 ที่ตั้งทุ่งดอกกระเจียวบาน
- หมายเลขที่ 3 ตัวจังหวัดชัยภูมิ

พื้นที่ในส่วนที่เหลืออื่น ๆ นักวิจัยและทีมงานได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราและอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและภาพรวมจากทางจังหวัดโดยตรงจึงไม่ได้ลงหมายเลขไว้ทั้งหมดดังรายละเอียดจากการค้นคว้าต่อไปนี้

จังหวัดชัยภูมิลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขา ประกอบไปด้วยภูเขาต่าง ๆ เช่น เขาพังเหย มีความสูงประมาณ 200-800 เมตร ทางธรณีวิทยาของพื้นที่เป็นหมวดหินภูพานหมวดหินพระวิหาร และหมวดหินภูกระดึง เป็นหินในระหว่างช่วงเวลาประมาณ 180-230 ล้านปี ยุคจูแรสสิก และไทรแอสสิก เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารลุ่มน้ำชี (แม่น้ำชี) ลำน้ำสนธิซึ่งไหลลงแม่น้ำป่า

ภาพประกอบชุดที่ 13 : อุทยานแห่งชาติผาหินงาม
ที่มา : www.oceansmile.com

สักอีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ทั้งทางธรรมชาติและโบราณสถานต่าง ๆ อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติตาดีน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ปรากฏ์ วัตรหงษ์ วัดศิลาอาสน์ น้ำตกผาเอียง ลาดหินแตก อุทยานแห่งชาติไทรทอง อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่านายางก๊ก ในท้องที่ตำบลโป่งนก ตำบลนายางก๊ก ตำบลบ้านไร่ ตำบลวะตะแบก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ มีสภาพป่าสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของลุ่มน้ำชีและแม่น้ำป่าสักมีจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งโดยเฉพาะทุ่งดอกกระเจียว มีพื้นที่ประมาณ 112 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 70,000 ไร่

ภาพประกอบชุดที่ 14 : ทุ่งดอกกระเจียวบาน
ที่มา : www.oceansmile.com

ทุ่งดอกกระเจียวกระเจียวเป็นพืชล้มลุกประเภทหัว พบเป็นพันธุ์ไม้ประจำถิ่นที่ขึ้นมากที่สุดในประเทศไทย ณ แห่งนี้ ปกติจะพบขึ้นกระจายทั่วไปตั้งแต่ลานหินงามจนถึงจุดชมวิวดุสิต 1 กิโลเมตร ดอกกระเจียวจะขึ้นและบานเป็นสีชมพูอมม่วงในช่วงต้นฤดูฝนเท่านั้น คือ เดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคมของทุกปี

ลานหินงาม เป็นลานหินที่มีรูปร่างแปลกในพื้นที่กว่า 10 ไร่ เกิดจากการกัดเซาะเนื้อดินและหินในส่วนที่จับตัวกันอย่างเบาบางหลุดออกไป นานวันเข้าจึงเกิดโขดหินที่มีรูปลักษณ์แตกต่างกัน มองดูสวยงามเป็นที่อัศจรรย์ สำหรับลานหินงามนี้อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ทำการอุทยานแห่งชาติมีทางรถยนต์เข้าถึง

จุดชมวิวดุสิตเป็นหน้าผาสูงชันและเป็นจุดที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหย ซึ่งอยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม (846 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) ซึ่งเกิดจากการยกตัวของพื้นที่เป็นที่ราบสูงภาคอีสานจึงเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางกับภาคอีสาน ทำให้เรียกบริเวณนี้ว่า "สุดแผ่นดิน" ณ จุดนี้จะเห็นทิวทัศน์ของสันเขาพังเหยและเขตพื้นที่ป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา จุดชมวิวนี้อยู่ทางด้านทิศเหนือของทำการอุทยานแห่งชาติ ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวแล้วยังมีประเพณีที่น่าสนใจต่าง ๆ อาทิเช่น งานประจำปี ฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพระยาแล งานประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล ประเพณีรำผีฟ้า งานแห่เทียนเข้าพรรษา

- งานประจำปีฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพระยาแลจัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของเจ้าพ่อพระยาแลผู้สร้างเมืองชัยภูมิคนแรก จัดระหว่างวันที่ 12-20 มกราคม ของทุกปี ที่บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดและสี่แยกอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล ในการจัดงานนี้ประกอบด้วยพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณของเจ้าพ่อพระยาแล ขบวนแห่สักการะอนุสาวรีย์เจ้าพ่อ ขบวนถวายช้างแต่เจ้าพ่อและขบวนแห่ของอำเภอต่างๆ รวมทั้งการออกร้าน จัดนิทรรศการของหน่วยราชการและเอกชนการประกวดผลิตภัณฑ์ทางเกษตร

- งานประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อพระยาแล ที่บริเวณศาลหนองปลาเผา จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12-20 พฤษภาคม ของทุกปี ชาวบ้านจะไปเคารพสักการะดวงวิญญาณของเจ้าพ่อ และรำถวายเจ้าพ่อที่ศาลหลังเก่ากันเป็นจำนวนมาก

- ประเพณีรำผีฟ้า

เป็นการรำบวงสรวงเป็นกลุ่มๆ ที่ภูพระ ซึ่งมีพระเจ้าองค์ตื้อ เป็นพระพุทธรูปแกะสลักในหินทราย สูงประมาณ 2 เมตร ชาวบ้านถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก การรำบวงสรวงนี้จะขึ้นในระหว่างวันขึ้น 13-15 ค่ำ เดือน 5 คือ เดือนเมษายน และในวันเข้าพรรษา ออกพรรษา ซึ่งจะมีประชาชนไปทำบุญกันมาก

- งานแห่เทียนเข้าพรรษา

วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (ประมาณเดือนกรกฎาคม) เป็นงานที่เทศบาลเมืองชัยภูมิจัดขึ้นทุกปี มีการประกวดเทียนพรรษาที่ประดิษฐ์อย่างสวยงาม เป็นงานที่มีประชาชนให้ความสนใจไม่แพ้งานแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีอื่นๆ ที่จัดเป็นประจำทุกปี เช่นเดียวกับจังหวัดในภาคอีสาน เช่น งานบุญบังไฟ หรือบุญเดือนหก ประมาณเดือนพฤษภาคม งานบุญข้าวจี เป็นการฉลองเมื่อเสร็จสิ้นการทำนา ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ งานบุญพระเวส หรืองานบุญเดือนสี่ ประมาณเดือนมีนาคม มีการเทศน์มหาชาติ

จากคำถามข้อนี้สรุปได้ว่าภาคอีสานใต้ของไทยนั้นมีงานประเพณีที่น่าสนใจ เป็นที่รวมของหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์ประจำตัวมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย น่าค้นหา และสามารถนำสิ่ง ที่เป็นความต่างทางวัฒนธรรมมาจัดทำกรประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงกับเทศกาลประจำปีในท้องที่ได้เหมาะสมและลงตัวเพราะวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆที่ใน 6 จังหวัดภาคอีสานใต้มีนั้นแม้ว่าจะอยู่ในเขตอีสานใต้เหมือนกันและวัฒนธรรมและงานประจำปี อีกทั้งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุก็แตกต่างกัน ต่างก็มีเอกลักษณ์

เป็นแบบฉบับของตนเองจึงสามารถนำมาทำแผนงานการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้โดยทั้งหมด

4.3 คำถามข้อที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวไทย และ ชาวต่างชาติ มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี อย่างไร

จากการสำรวจแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คน และชาวต่างชาติ 60 คน ใน 6 จังหวัดอีสานใต้ รวมทั้งสิ้น 460 คน พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักท่องเที่ยวที่เป็น
  - เพศชายจำนวน 241 คน คิดเป็น 52.4 %
  - เพศหญิงจำนวน 219 คน คิดเป็น 47.6 %
2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ
  - น้อยกว่า 20 ปีมีจำนวน 34 คน คิดเป็น 7.4 %
  - อายุ 20-29 ปี มีจำนวน 183 คน คิดเป็น 39.8 %
  - อายุ 30-39 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็น 27.4 %
  - อายุ 40-49 ปี มีจำนวน 84 คน คิดเป็น 18.3 %
  - อายุ 50-59 ปี มีจำนวน 25 คน คิดเป็น 5.4 %
  - อายุ 60 ขึ้นไป มีจำนวน 8 คน คิดเป็น 1.7 %
3. สถานภาพครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - โสดมีจำนวน 177 คน คิดเป็น 38.5 %
  - สมรสแต่ยังไม่มีบุตรมีจำนวน 94 คน คิดเป็น 20.4 %
  - สมรสมีจำนวน 185 คน คิดเป็น 40.2 %
  - หม้ายหรือหย่ามีจำนวน 4 คน คิดเป็น 0.9 %
4. ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีจำนวน 216 คน คิดเป็น 47 %
  - ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 146 คน คิดเป็น 31.7 %
  - สูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวน 23 คน คิดเป็น 5 %
  - อื่น ๆ มีจำนวน 75 คน คิดเป็น 16.3 %
5. อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ 77 คน คิดเป็น 16.7 %
  - รับจ้างทั่วไป 172 คน คิดเป็น 37.4 %
  - ธุรกิจส่วนตัว 95 คน คิดเป็น 20.7 %
  - อื่นๆ 116 คน คิดเป็น 25.2 %

6. รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ต่ำกว่า 5,000	135 คน	คิดเป็น 29.3 %
- รายได้ระหว่าง 5,000 - 10,000	190 คน	คิดเป็น 41.3 %
- รายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000	81 คน	คิดเป็น 17.6 %
- รายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000	26 คน	คิดเป็น 5.7 %
- รายได้ระหว่าง 20,001 - 25,000	14 คน	คิดเป็น 3.0 %
- รายได้ระหว่าง 25,001 - 30,000	7 คน	คิดเป็น 1.5 %
- รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	7 คน	คิดเป็น 1.5 %
7. ระยะเวลาที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้
- น้อยกว่า 1 ปี	213 คน	คิดเป็น 46.3 %
- ประมาณ 1 - 5 ปี	174 คน	คิดเป็น 37.8 %
- ประมาณ 5 - 10 ปี	23 คน	คิดเป็น 5 %
- 10 ปีขึ้นไป	50 คน	คิดเป็น 10.9 %
8. นักท่องเที่ยวเคยมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้หรือไม่
- เคย	262 คน	คิดเป็น 57 %
- ไม่เคย	198 คน	คิดเป็น 43 %
9. สิ่งที่น่าสนใจนักท่องเที่ยวประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ
- อาหาร	31 คน	คิดเป็น 6.7 %
- ปราสาท / ธรรมชาติ / น้ำตก	329 คน	คิดเป็น 71.5 %
- วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	56 คน	คิดเป็น 12.2 %
- อธิษาศัยของคนในพื้นที่	30 คน	คิดเป็น 6.5 %
- อื่น ๆ	14 คน	คิดเป็น 3.0 %
10. สาเหตุที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวครั้งแรกคือ
- ตั้งใจมาพักผ่อน	213 คน	คิดเป็น 46.3 %
- มาบ้านญาติ	155 คน	คิดเป็น 33.7 %
- มาเที่ยวงานเทศกาล	66 คน	คิดเป็น 14.3 %
- อื่น ๆ	26 คน	คิดเป็น 5.7 %
11. การใช้ภาษาอังกฤษของนักท่องเที่ยว
- ไม่ได้	187 คน	คิดเป็น 40.7 %
- พอได้	225 คน	คิดเป็น 48.9 %
- ได้เป็นอย่างดี	48 คน	คิดเป็น 10.4 %

จากผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยว นั้นเป็นกลุ่มคนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี โดยส่วนใหญ่เกินทางมาท่องเที่ยวเพราะเคยมาท่องเที่ยวแล้ว และกลับมาเที่ยวอีกเมื่อมีโอกาสและส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุดนั่นเอง นอกจากนี้ยังผู้วิจัยและทีมงานได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมาท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ของภาคอีสานใต้โดยข้อมูลที่ได้นั้นเป็นการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าโดยไม่ได้นัดหมายมาก่อนซึ่ง ผู้วิจัยและทีมงานได้ยกตัวอย่างความรู้สึกด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมา ส่วนหนึ่งดังต่อไปนี้

นาย Rojer นักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลีย อายุ 52 ปี ซึ่งมีภรรยาเป็นสุรินทร์ ได้ให้ เหตุผลในการท่องเที่ยวครั้งนี้ว่า มาเที่ยวบ้านภรรยาจึงได้มีโอกาสมาเที่ยวปราสาทตาเมือน รู้สึก ทึ่งในสถาปัตยกรรมไทยโบราณและรู้สึกพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นอย่างมาก

นาย Edward นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษ อายุ 35 ปี ซึ่งมาท่องเที่ยวปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมากับกรุ๊ปทัวร์ ได้ให้เหตุผลในการท่องเที่ยวครั้งนี้ว่า รู้จักปราสาทหินพนมรุ้ง จากเพื่อนที่มาท่องเที่ยวก่อนหน้านี้และเคยเห็นรูปภาพจากโปสเตอร์มาก่อนจากนั้นจึงได้ค้นคว้า ทางอินเทอร์เน็ตจึงได้มาท่องเที่ยวในครั้งนี้เพราะรู้สึกประทับใจในความสวยงามและ สถาปัตยกรรมที่มีมาแต่อดีต นอกจากนี้ได้ถือโอกาสมาเที่ยวช่วงงานขึ้นเขาพนมรุ้งเพราะรู้มาก่อนว่าจะได้ชมขบวนแห่ที่สวยงามและไม่รู้ผิดหวังเลยที่มาท่องเที่ยวในครั้งนี้

นาง Messa และครอบครัวนักท่องเที่ยวชาวเยอรมัน อายุ 49 ปี ทำธุรกิจร้านอาหาร ไทยที่พัทลุงร่วมกับเพื่อน 3 ปีได้ เดินทางมาท่องเที่ยวงานยามที่จังหวัดนครราชสีมาจึงได้ถือ โอกาสมาท่องเที่ยวที่พิมาย เพราะเคยได้รับคำบอกเล่าจากลูกค้าที่มารับประทานอาหารที่ร้านว่า เป็นปราสาทหินที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งของเมืองไทยและได้ถือโอกาสมาซื้อเครื่องปั้นดินเผาแหล่งใหญ่ ของเมืองไทยที่อำเภอด่านเกวียน เพื่อไปตกแต่งร้านที่พัทลุง

นางสาว Mako และนาย Tuchu นักศึกษาชาวญี่ปุ่น อายุ 25 ปี และ 28 ปี มา ท่องเที่ยวกับกรุ๊ปทัวร์ที่ผาแต้ม จังหวัด อุบลราชธานี โดยได้ศึกษาผ่านสื่อโทรทัศน์และค้นคว้า เส้นทางท่องเที่ยวที่ผาแต้มและจังหวัดอุบล โดยการมาในครั้งนี้ตั้งใจจะมาเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ศิลปกรรมบนผาผนัง จากการมาเที่ยวครั้งนี้ประทับใจและชื่นชอบภาพเขียนสีอย่างมากเพราะว่ามี ความชัดเจน ทั้งยังมีความสมบูรณ์แบบอยู่มากแต่เนื่องจากว่าต้องรีบกลับจึงไม่ได้เที่ยวงานแห่ เทียนที่จังหวัดอุบลและตั้งใจว่าในปีหน้าจะกลับมาท่องเที่ยวที่อุบลอีก รวมทั้งจะมาในช่วงหน้า เทศกาลเพื่อจะได้เห็นวัฒนธรรมของอุบลอีกด้วย

นาย Joness ชาวอังกฤษ อายุ 60 ปี ซึ่งมีภรรยาเป็นคนบุรีรัมย์ โดยเดินทางมา ท่องเที่ยวในงานทุ่งดอกกระเจียวบาน จังหวัดชัยภูมิ ได้ให้เหตุผลในการท่องเที่ยวครั้งนี้ว่า เป็นคน ชอบธรรมชาติ และเคยมาเที่ยว 2 ครั้ง แล้วเกิดความประทับใจในดอกกระเจียวที่มีมากและ

สวยงามอย่างยิ่งซึ่งโดยส่วนตัวแล้วตนและภรรยามีความชื่นชอบในไม้ดอกที่อยู่กันเป็นลานมาก และตนกับภรรยาเคยได้เดินทางไปชมทุ่งดอกบัวตองของแม่ฮ่องสอน และ ทุ่งดอกทานตะวันของ จังหวัดลพบุรี ซึ่งแต่ละที่นั้นก็สร้างความประทับใจได้มากทีเดียว และการมาท่องเที่ยวที่ทุ่งดอก กระเจียวในครั้งนี้ก็สร้างความประทับใจมากเพราะประทับใจในอากาศที่ดีและสีส้มของดอก กระเจียวที่มีทั้งสีแดงและสีขาวสวยงามยิ่งนัก

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเพราะได้รับ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อประชาสัมพันธ์ทางวิทยุโทรทัศน์ มากกว่าการรับทราบข้อมูลจากนักท่องเที่ยวด้วยกันอยู่ 237 คน คิดเป็น 51.5 % รองลงมาคือสื่อ ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร และพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทาง มาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกจำนวน 226 คน คิดเป็น 49.1 % และนิยมเดินทาง มาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัวมากถึง 275 คน คิดเป็น 59.8 %

พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแถบภาคอีสานได้ กันมากขึ้นและโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุไม่มากยังเป็นวัยรุ่นถึงวัยทำงานและสาเหตุ การมาท่องเที่ยวก็เพื่อเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งจุดนี้นับได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่ม ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวมากขึ้น

4.4 คำถามข้อที่ 3 การประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน เทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อย่างไร

ได้เพราะการปลูกฝัง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม สามารถทำได้ โดยการ ปลูกฝังให้เล็งเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีไว้โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ป้ายโฆษณา แผ่นพับ หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการโฆษณาผ่าน สื่อวิทยุ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และ อินเทอร์เน็ต ให้มากและสม่ำเสมอตลอดเวลา เพราะ นอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลตลอดเวลาแล้วยังเป็น การเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวและงานประเพณีที่งดงามให้นักท่องเที่ยวได้ทำการศึกษาก่อนออก เดินทางมาท่องเที่ยวอีกด้วยทั้งยังทำให้คนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหน ความ รักและพร้อมจะช่วยเหลือกันสืบสานประเพณีอันดีงามเอาไว้สืบทอดไม่ให้เกิดความสูญหายไปรวมถึง การหมั่นจัดกิจกรรมที่มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆตามสถานที่ท่องเที่ยวและภายในจังหวัด อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมประเพณีไม่ให้สูญหายและยังสามารถเรียกเก็บเงินจาก นักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นธรรมเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการทำสื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทางสื่อต่างๆ เพื่อที่จะให้นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเทศกาลประเพณีอย่าง เต็มที่อีกด้วย อาทิเช่น การจัดรายการท่องเที่ยวเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นดังตัวอย่างตารางทัวรต์ต่อไปนี้

**ตารางที่ 1 : ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
ชมปราสาทหินพนมรุ้ง ท่องตัวเมือง แวะซื้อผ้าไหมนาโพธิ์ (3 คืน 2 วัน)**

วัน	ช่วงเวลา	รายการท่องเที่ยว
วันแรก	ช่วงเช้า ช่วงบ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ออกเดินทางจากกรุงเทพ - ชมการจำลองขบวนแห่ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งที่สวยงาม และเลือกชมและเลือกซื้อสินค้าบริโภคและหัตถกรรมพื้นบ้านจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริเวณหน้าปราสาทหินพนมรุ้ง - ชมปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินทรายสีชมพูที่สมบูรณ์แบบมากที่สุดในประเทศไทยมากที่สุดและชมทับหลังนารายณ์บรรทมศิลป์ตัวจริงที่ได้คืนมาจากต่างประเทศโดยพี่น้องชาวไทย - ชมปราสาทหินเมืองต่ำ ปราสาทหินร่วมสมัยกับพนมรุ้งที่ยังคงความงดงามและหลากหลายเจดีเก่าแก่ไว้อย่างสวยงาม รับชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่สวยงาม (พักโรงแรมในตัวจังหวัดบุรีรัมย์)
วันที่สอง	ช่วงเช้า ช่วงบ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - เดินทางไปชมความงามของตอม่น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด(ห้วยจระเข้มาก) แวะขึ้นบันไดเขากระโดงที่มีจำนวน 395 ขั้นเพื่อชมสักการะพระสุภัทรบพิตรพระคู่บ้านคูเมืองบุรีรัมย์ ณ วนอุทยานเขากระโดง พักชมทิวทัศน์ของจังหวัดบุรีรัมย์จากยอดเขากระโดง - แวะซื้อสินค้าและของฝากที่ระลึกประจำจังหวัดและร่วมพักผ่อนยามเย็นบริเวณตลาดไนท์บาซ่าและให้อาหารปลาน้ำพันตัวที่สวนรมย์กลางเมืองบุรีรัมย์ (พัก โรงแรมในตัวจังหวัดบุรีรัมย์)
วันที่สาม	ช่วงเช้า ช่วงบ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ซึ่งมีการจัดแสดงโชว์ตลอดทั้งปี - เลือกซื้อผ้าไหมและของฝากจากผลิตภัณฑ์ผ้าไหม อ.นาโพธิ์ - เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

**ตารางที่ 2 : ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา
เที่ยวเขาใหญ่ ชมความงามปราสาทหินพิมายและเที่ยวงานย่าโม (3 คืน 2 วัน)**

วัน	ช่วงเวลา	รายการท่องเที่ยว
วันแรก	ช่วงเช้า	- ออกเดินทางจากกรุงเทพ - แวะเที่ยวฟาร์มโชคชัย ฟาร์มโคนมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศและ ชมการแสดงต่างๆภายในฟาร์มโชคชัยพร้อมทานไอศกรีมนมแสน อร่อย
	ช่วงบ่าย	- เดินทางขึ้นเขาใหญ่ ท่องเที่ยวชมความงามของจุดชมวิว หอดูสัตว์ โป่งช้าง น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกผาล้วยไม้ ความงามของ ผาเดียวดาย และแวะค้างคืนบนเขาใหญ่เพื่อชิงชัยพลังธรรมชาติ อันบริสุทธิ์จากยอดเขาสูง (พักบ้านพักนักท่องเที่ยว)
วันที่สอง	ช่วงเช้า	- แวะนมัสการหลวงพ่อกุณ วัดบ้านไร่และเดินทางเข้าตัว เมืองชมพิธีบวงสรวงและสักการะท้าวสุรนารี (ย่าโม) วีรสตรีผู้กล้า แห่งเมืองโคราชและแวะชมกำแพงเมืองอันเก่าแก่ของเมืองโคราช ที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน
	ช่วงบ่าย	- เที่ยวชมวัดศาลาลอย วัดเก่าแก่ที่มีสถาปัตยกรรมผสมผสาน ระหว่างสมัยเก่าและสมัยใหม่ได้อย่างสวยงาม ลงตัวและเดิน ชื้อ ตลาดของกินที่ใหญ่ที่สุดในเมืองโคราชบริเวณหน้าวัดบูรณ (พัก ในตัวเมือง)
วันที่สาม	ช่วงเช้า	- เดินทางไปชมปราสาทหินพิมาย ที่อยู่ออกไปไม่ไกล จัดเป็นปราสาทที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ชิมผัดหมี่ โคราช และ ชิมเป็ดย่างพิมายอันเลื่องชื่อของอำเภอกำแพงเพชร-
	ช่วงบ่าย	- เดินทางเลือกซื้อสินค้าดินเผาบ้านด่านเกวียน อำเภอที่มีการ ทำสินค้าประเภทดินเผาามากที่สุดในภาคอีสานจากนั้นเดินทางเข้า สู่นนมิตรภาพกลับกรุงเทพโดยสวัสดิภาพ

ตารางที่ 3 : ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี
เที่ยวเมืองอุบลราชธานี ซื้อสินค้าชายแดน และชมความงามลำน้ำโขง (3 คืน 2 วัน)

วัน	ช่วงเวลา	รายการท่องเที่ยว
วันแรก	ช่วงเช้า	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ - ชมความงามของขบวนเทียนพรรษาที่สวยงามและมากที่สุดของประเทศไทย ชมหอไตรกลางน้ำ นมัสการพระธาตุเจดีย์ศรีมหาโพธิ์
	ช่วงบ่าย	- ทางอาหารพื้นเมืองริมฝั่งสะพานและเที่ยวชมความงามยามเย็นของแม่น้ำมูลที่ไหลผ่านกลางเมืองอุบล (พักในตัวเมืองอุบล)
วันที่สอง	ช่วงเช้า	- เข้าอำเภอโขงเจียมเดินทางท่องเที่ยวชมความงามตามธรรมชาติของผาแต้มที่มีภาพเขียนสีบนกำแพงหน้าผาขนาดใหญ่และเขา กลับแวะเที่ยวพักผ่อนและเล่นน้ำบริเวณน้ำตกกรุงและน้ำตกแสงจันทร์บริเวณผาแต้ม
	ช่วงบ่าย	- แวะชมความงามและพักผ่อนบริเวณแก่งตะนะ และแวะนมัสการร่างสังฆารเกจิอาจารย์ดั่งวัดถ้ำคูหาสวรรค์ที่มีตำนานประตูปญานาคลงสู่แม่น้ำโขงอันเลื่องชื่อ เดินทางกลับเข้าเมืองอุบล (พักในตัวเมืองอุบล)
วันที่สาม	ช่วงเช้า	- เดินทางสู่ประตูชายแดน ชองเม็ค เลือกรซื้อสินค้าปลอดภาษีนานาชนิด อ.สิริธร
	ช่วงบ่าย	- เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ตารางที่ 4: ตัวอย่างตารางท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ - ศรีสะเกษ
เที่ยวงานช้างสุรินทร์ เยือนถิ่นปราสาท ชื้อของฝากช่องจอม (3 คืน 2 วัน)

วัน	ช่วงเวลา	รายการท่องเที่ยว
วันแรก	ช่วงเช้า	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ - ชมความงามของปราสาทอิฐทรายสระกำแพงใหญ่อิฐทรายและปราสาทสระกำแพงน้อยที่เก่าแก่สวยงามเลื่องชื่อและเดินทางไปชมธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบที่เขาพระวิหารชมทิวทัศน์จากยอดเขาสูง
	ช่วงบ่าย	- ไหว้พระธาตุเรืองรองเพื่อความรุ่งเรืองในชีวิตและชมด้านช่องงะง่า และพักผ่อนยามเย็นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (พักในตัวเมืองศรีสะเกษ)
วันที่สอง	ช่วงเช้า	- เดินทางเข้าจังหวัดสุรินทร์เพื่อชมพิธีเปิดงานช้างประจำปีจังหวัดสุรินทร์ และการแสดงช้างแสนรู้น่ารักเยือก อาทิ ช้างเต้นรำ ช้างข้ามคน ช้างเดินสองขา และ ชมการแข่งขันฟุตบอลช้างเตะกับคนที่ตื่นเต้น
	ช่วงบ่าย	- เดินทางไปชมความงามของกลุ่มปราสาทตาเมือนที่มีปราสาทน้อย – ใหญ่กระจายตัวอยู่อย่างมากมายในบริเวณใกล้ๆกันคล้ายกับเมืองโบราณสมัยก่อน (พักในตัวเมืองสุรินทร์)
วันที่สาม	ช่วงเช้า	- เลือกซื้อสินค้าพื้นเมืองประเภทผ้าไหมที่หมู่บ้านโพธิ์กองเลือกซื้อผ้าไหมเลื่องอันเป็นชื่อดำนาน หมู่บ้านทอผ้าเอเปค
	ช่วงบ่าย	- เดินทางสู่ประตูชายแดน ณ ด่านช่องจอมเลือกซื้อสินค้าปลอดภาษี นานาชนิดและ เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

นอกจากนี้ยังสามารถใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดมาใช้ในกิจกรรมส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดต่างๆ ภายในภาคตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 6 จังหวัด โดยการเน้นการประชาสัมพันธ์สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่นและทางจังหวัดต้องจัดรายการหรือกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นให้มากเพราะสินค้าเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากที่อื่นดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจึงทำให้สามารถทำรายได้ ให้กับแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดนั้นๆเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆต่อไป

4.5 คำถามข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างไร

จากการศึกษาวิจัยและค้นคว้าพบว่าจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้มีอาณาเขต ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านมากมายซึ่งสามารถทำงานพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวไปได้อีก มากมากหลากหลายเส้นทางเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับประเทศเพื่อนบ้านต่อไปในอนาคตซึ่งหาก สามารถทำได้แล้วจะเป็นการเปิดตลาดเส้นทางท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในแถบเอเชียที่มีการ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี และความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้มากที่สุด นั้นเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สรุปเส้นทางทางการเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเข้ากับจังหวัดภาคอีสานใต้ ดังนี้

- จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศกัมพูชา ทางด้านปอยเปต และด้านช่องสะง่าเข้าสู่การท่องเที่ยวนครวัด นครธม กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชาต่อไปได้
- จังหวัดสุรินทร์ สามารถพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศกัมพูชา ทางด้านช่องจอม และ ด้านช่องสะง่าเข้าสู่การท่องเที่ยวนครวัด นครธม กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชาต่อไปได้
- จังหวัดศรีสะเกษ สามารถพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศ กัมพูชาทางช่องสะง่าเข้าสู่การท่องเที่ยวนครวัด นครธม กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชาต่อไปได้
- จังหวัดอุบลราชธานี สามารถพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศ ลาวทางด้านจำปาสัก เข้าสู่การท่องเที่ยวจำปาสัก หลวงพระบาง ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อไปได้

อนึ่งที่จะการพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวแบบศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้าง ความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านสามารถทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองทรัพยากรท่องเที่ยว นั่นคือการพยายามผลักดัน สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกฎหมายเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืน ต่อไปพร้อมทั้งการกำหนดบทบาทให้กับสถานที่ท่องเที่ยวและบทลงโทษในการละเมิดกฎระเบียบ

ข้อบังคับของสถานที่ท่องเที่ยวทั้งนี้ จะทำให้สามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติไว้ได้

2. ป้องกันไม่ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั่นคือการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อการควบคุมป้องกันภัยจากการบุกรุก ลักลอบถางป่า หรือไฟป่า หรือแม้แต่การขีดเขียนบนตัวโบราณสถานหรือตามต้นไม้ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสวยงามและทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมและสถานที่อย่างยั่งยืนต่อไป

3. การป้องกันและดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ คือ การช่วยกันอนุรักษ์ไว้ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ตลอดเวลาและมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมายคุ้มครอง เช่น การออกพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นต้น รวมถึงการจัดหางบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมอยู่เสมอ การจัดตั้งมาตรการในการลักลอบขโมยและทำลายโบราณสถานและโบราณวัตถุ รวมถึงการจัดหาสถานที่จัดวางหรือแสดงโบราณวัตถุที่เกิดความชำรุดเสียหายแก่การซ่อมบำรุงเพื่อจัดเป็นสถานที่ให้ความรู้และเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตต่อไป

4. การป้องกันดูแลอนุรักษ์การท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม สามารถทำได้ โดยการปลูกฝังให้เล็งเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีไว้โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้แก่คนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหน ความรัก และพร้อมจะช่วยกันสืบสานประเพณีอันดีงามเอาไว้สืบทอดไม่ให้เกิดความสูญหายไปรวมถึงการหมั่นจัดกิจกรรมที่มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆอย่างเหมาะสมเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมประเพณีไม่ให้สูญหายและยังสามารถเรียกเก็บเงินจากนักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นธรรมเพื่อที่จะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเทศกาลประเพณีอย่างเต็มที่อีกด้วยจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในอนาคตได้อย่างดี

5. ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำได้โดยการเน้นการประชาสัมพันธ์สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่นและทางจังหวัดต้องจัดรายการหรือกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นให้มากเพราะสินค้าเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากที่อื่นดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจะทำให้สามารถทำรายได้ ให้กับจังหวัดนั้นๆ แบบยั่งยืนต่อไปในอนาคต

และทั้งหมด ก็เป็นการศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนในอนาคตภายใต้กรอบทิศทางหากมีการนำแนวทางทั้งหมดที่ว่าไปดำเนินการแล้วจะทำให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไปในตัวซึ่งจะทำให้สามารถทำชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวจำนวนมาก อีกทั้งยังสามารถ

เชื่อมโยงพัฒนาไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยได้ไม่ยาก

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 บทนำ

ผู้วิจัยและคณะจะนำเสนอภาครวมตั้งแต่เริ่มศึกษาความเป็นมาและความสำคัญ เอกสาร ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ โดยยึดคำถามงานวิจัยโดยย่อได้สรุปผลไว้ดังนี้

5.2 สรุปผลการศึกษา ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาพบว่า

ภาคอีสานได้อันได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ อุบลราชธานีนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวและงานเทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่น่าสนใจมากมาย เช่น เทศกาลประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี เทศกาลงานช้างที่ จังหวัดสุรินทร์ เทศกาลขึ้นเขาพนมรุ้งที่จังหวัดบุรีรัมย์ ประเพณีดอกคำดวนบานที่จังหวัดศรีสะเกษ เทศกาลชมทุ่งดอกกระเจียวบานที่จังหวัดชัยภูมิ รวมถึงเทศกาลบุญประเพณีอื่นๆ เช่น บุญบั้งไฟ และประเพณีแข่งเรือ เป็นต้น โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมาก เดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีและแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ 6 จังหวัดของภาคอีสานได้ ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับ เทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จะทำให้มีธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนา และจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มอีสานใต้ต่อไปในอนาคต และในส่วนของ การพัฒนา เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นก็จะช่วยทำให้มีนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มจำนวนได้มากยิ่งขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมที่งดงาม และมีความโดดเด่นทางด้าน วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขอมในประเทศกัมพูชา โดยสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด ซึ่งถ้าหากมีการเชื่อมโยงเครือข่ายประชาสัมพันธ์กับเทศกาลการท่องเที่ยวจะสามารถเพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยวได้มากขึ้นและยังจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในเขตภาค อีสานใต้อันจะก่อให้เกิดรายได้เข้ามาสู่เขตอีสานใต้ ได้มากยิ่งขึ้นเห็นได้ จากการสรุปผลของคำถามงานวิจัยทั้ง 4 ข้อพบว่า

5.2.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้ ความสนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวบนเส้นทางการท่องเที่ยว แนวทางการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งแนวทางและยุทธศาสตร์พึ่งพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านต่อไปในอนาคต

5.2.2 ประชากร

สำรวจกลุ่มจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวน 460 คน ใน 6 จังหวัด โดยแบ่งการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 60 คน ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวใน 6 เพื่อหาค่าเปรียบเทียบเชิงสถิติเพื่อทราบจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวพ่วงกับเทศกาลประจำปีของแต่ละจังหวัด

5.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของคำถาม ใช้แบบ Close End Questionnaire คือ เป็นคำถามที่มีคำตอบเป็นตัวเลือกและคำถามทุกข้อจะแยกออกจากกันเด็ดขาด เป็น(Multiple Choices)คือการเลือกตอบคำถามจากหลายคำตอบ

5.2.4 ผลการศึกษาวิจัย

ใช้ผลการวิจัยโดยใช้ค่า T – test และค่า Anova 6 เพื่อหาค่าตัวเลขและค่าเปรียบเทียบเชิงสถิติ

5.2.5 ผลของการศึกษาวิจัย

ทราบแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้ให้เป็นที่รู้จักและสามารถพัฒนาในด้านอื่นต่อไปทราบถึงความสนใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว บนเส้นทางท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม ทราบแนวทางและวิธีการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และทราบแนวทางและยุทธศาสตร์พึ่งพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

5.2.6 ข้อเสนอแนะแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับผู้บริหาร

ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปจัดทำเป็นสารประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและสร้างแรงจูงใจที่นักท่องเที่ยวต้องการมากยิ่งขึ้นจะช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดนั้นๆ ได้มากขึ้น ทำให้รายได้ของการท่องเที่ยวในจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพิ่มมากขึ้นไปด้วยตามลำดับ อีกทั้งยังสามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดในด้านการทำวิจัยในสาขานิติศาสตร์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆได้ในอนาคตต่อไป ทั้ง เป็นการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆด้านการท่องเที่ยวของ 6 จังหวัดอีสานตอนใต้ให้ผู้สนใจได้รับรู้ข้อมูลต่างๆมากยิ่งขึ้น

5.2.7 ข้อเสนอแนะแนวทางและยุทธศาสตร์พึ่งพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวพบได้ว่าจังหวัดที่มีเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ติดต่อกับ เขตปอยเปต และช่องจอม ประเทศกัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ติดต่อกับเขต ช่องจอม และช่องสะง่า ประเทศกัมพูชา จังหวัดศรีสะเกษติดต่อกับเขต ช่องสะง่า ประเทศกัมพูชา และจังหวัดอุบลราชธานีติดต่อกับเขตจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้อย่างดี ส่วนจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิไม่ได้มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านแต่อย่างใดหากแต่ก็สามารถพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนภายในประเทศได้

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นเป็นการท่องเที่ยวแบบเอื้อประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวที่ได้ผลมากที่สุดโดยผู้วิจัยและทีมงานสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ดังนี้

บรรณานุกรม

กนกพร ศิริโรจน์. กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545

นายรอบรู้ นักเดินทาง. หนังสือสารคดีเที่ยวไทยไปกับนายรอบรู้ สำนักพิมพ์สารคดี. กรุงเทพมหานคร
, 2548

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
, 2548

วัฒนชัย ชูมาก. แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544

ภัทริภา บุญมี. ทักษะของแหล่งข่าวต่อบทบาทสื่อมวลชนในการรายงานและวิเคราะห์ข่าว

เศรษฐกิจ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2545

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ระบบออนไลน์) www.tat.or.th

ข้อมูล 76 จังหวัดแหล่งข้อมูลท่องเที่ยว. (ระบบออนไลน์) www.oceansmile.com

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์. (ระบบออนไลน์) www.buriram.go.th

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา. (ระบบออนไลน์) www.nakhoratchasima.go

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์. (ระบบออนไลน์) www.surin.go.th

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ. (ระบบออนไลน์) www.sisaket.go.th

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี. (ระบบออนไลน์) www.ubonratchathani.go.th

รูปภาพงานวิจัย

ปราสาทหินพนมรุ้ง

ศิวลึงค์ คือ ตัวแทนแห่งการกำเนิดของศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกายที่นับถือองค์พระศิวะเทพผู้เป็นใหญ่เหนือ 3 โลกและเป็นเทพผู้กำเนิดสรรพสิ่งทั้งมวลดั่งนั้น ศิวลึงค์จึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของการกำเนิด

รูปสลักพญานาค คือ เป็นส่วนทางเดินที่เชื่อมกับบันไดขึ้นสู่ตัวปราสาทสุดปลายแต่ละข้างจะเป็นรูปพญานาค 5 เศียรแผ่รัศมี สวงงาม อ่อนช้อยแสดง ความหมายทางศาสนานั้นคือการมาสักการะบูชาองค์เทพของผู้ศรัทธาต่อองค์เทพที่สถิตบนปราสาท

นารายณ์บรรทมสินธุ์ คือ ทับหลังแกะสลักเป็นรูปพระนารายณ์ผู้รักษาโลก บรรทมอยู่เหนือนันทนาคราชซึ่งมีเศียร 1,000 เศียรอยู่บนสวรรค์ชั้นไวภูณฐภูมิพระลักษมีผู้ชายนั่งปรนนิบัติอยู่เคียงข้าง

ตัวปราสาทหินพนมรุ้ง คือปราสาทสร้างอยู่บนภูเขาไฟตามคติความเชื่อของศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ที่เชื่อว่าภูเขาเป็นสัญลักษณ์ของเขาไกรลาส ซึ่งเป็นแกนกลางของจักรวาลและเป็นที่ประทับขององค์ศิวะเทพ เห็นได้จากปรางค์ประธานมีรูปจำหลักแกะสลักลวดลายของลัทธิไศวนิกายอยู่เป็นจำนวนมาก

รูปสลักพระอิสราทรงโค คือ เทพรักษาทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ประตูภายในปราสาท คือ ก่อด้วยหินทรายสีชมพูเหมือนตัวปราสาทเป็นสถาปัตยกรรมสมัยอติตที่สวยงามและมีความหัตถกรรมชั้นสูงอยู่โดยเฉพาะในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 5 (ประมาณเดือนเมษายน - พฤษภาคม)แสงพระอาทิตย์จะสอดส่องแสงตรงเป็นลำทะลุผ่านช่องประตูปราสาททั้ง 15 บานราวปาฏิหาริย์และเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวในรอบหนึ่งปี

กำแพงภายในตัวปราสาท คือ ก่อด้วยหินทรายสีชมพูเหมือนตัวปราสาทเป็นสถาปัตยกรรมสมัยอดีตที่สวยงาม

สำนักงานหัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง คือ สถานที่นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามหรือติดต่อขอข้อมูลได้จากทางสำนักงานโดยตรงซึ่งตั้งอยู่ปากทางขึ้นเขาพนมรุ้ง ฝั่งขวามือ

ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว คือ ศูนย์บริการด้านข้อมูลข่าวสารโดยตรงซึ่งภายในมีการจัดนิทรรศการถาวรสำหรับให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งยังมีการจำหน่ายหนังสือและของที่ระลึกของพนมรุ้งอีกด้วย

ป้ายนิทรรศการภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ป้ายนิทรรศการภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ป้ายนิทรรศการภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ป้ายนิทรรศการภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ร้านค้าของที่ระลึก คือ ตลาดขายของที่ระลึกบริเวณทางขึ้นปราสาทพนมรุ้งซึ่งเป็นที่นิยมของเหล่านักท่องเที่ยว

ร้านค้าของที่ระลึก คือ ตลาดขายของที่ระลึกบริเวณทางขึ้นปราสาทพนมรุ้งซึ่งเป็นที่ยอมรับของเหล่านักท่องเที่ยว

กลุ่มปราสาทตาเมือน

กลุ่มปราสาทตาเมือน คือ กลุ่มปราสาทหินที่ตั้งอยู่กลางป่าดงดิบ กลางเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นกลุ่มปราสาทขอมแห่งแรกในเขตประเทศไทย ซึ่งอยู่บนเส้นทางเชื่อมจากเมืองยโสธรในอาณาจักรขอมโบราณมายังปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มปราสาทตาเมือน คือ กลุ่มปราสาทหินที่ตั้งอยู่กลางป่าดงดิบ กลางเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นกลุ่มปราสาทขอมแห่งแรกในเขตประเทศไทย ซึ่งอยู่บนเส้นทางเชื่อมจากเมืองยโสธรในอาณาจักรขอมโบราณมายังปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ระเบียงคต คือ ระเบียงรอบตัวปราสาทที่ก่อด้วยหินชนิดเดียวกับตัวปราสาท และ อยู่รอบตัวปราสาท ซึ่งมีไว้รักษาความปลอดภัยและบอกถึงอาณาเขตของตัวปราสาทเช่นรั้วของบ้านในปัจจุบันนั่นเอง

แท่นพิธี คือ แท่นหินลักษณะสี่เหลี่ยมจัตุรัส ภายในมีช่องตรงกลางสันนิฐานว่าใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา

กลุ่มปราสาทตาเมือน คือ กลุ่มปราสาทหินที่ตั้งอยู่กลางป่าดงดิบกลางเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นกลุ่มปราสาทขอมแห่งแรกในเขตประเทศไทย ซึ่งอยู่บนเส้นทางเชื่อมจากเมืองยโสธรในอาณาจักรขอมโบราณมายังปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สระน้ำเก่า คือ สระที่ใช้การก่อด้วยหินชนิดเดียวกับตัวปราสาท อยู่บริเวณด้านหน้าตัวปราสาทในสมัยก่อนใช้ใส่น้ำสำหรับนำน้ำมารวมพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา เพื่อให้เกิดสิริมงคล

กลุ่มปราสาทตาเมือน คือ กลุ่มปราสาทหินที่ตั้งอยู่กลางป่าดงดิบกลางเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นกลุ่มปราสาทขอมแห่งแรกในเขตประเทศไทย ซึ่งอยู่บนเส้นทางเชื่อมจากเมืองยโสธรในอาณาจักรขอมโบราณมายังปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ประตูภายในปราสาท คือ ก่อด้วยหิน ชนิดเดียวกับตัวปราสาท เป็นสถาปัตยกรรมสมัยอู่ที่สวยงาม

ปราสาทสระกำแพงใหญ่

ปราสาทสระกำแพงใหญ่ คือปราสาทขนาดใหญ่มีศิลปกรรมที่นำชมหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นหลังที่มีความสมบูรณ์มากถึง 6 ชั้น พระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่มีการขุดพบบริเวณปราสาทซึ่งยังคงงดงามยิ่งนัก

สระกำแพงใหญ่ คือ สระน้ำขนาดใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ตรงกลางล้อมรอบด้วยกำแพงสวยงามยิ่งนักสันนิษฐานว่าเป็นสระน้ำที่มีน้ำไว้สำหรับใช้ในการพิธีกรรมทางศาสนาฮินดู ไศวนิกาย

ทางขึ้นปราสาท คือ เป็นทางขึ้นไปยังตัวปราสาทมีความชันค่อนข้างมากเป็นบันไดก่อด้วยหินวาง ซ้อนกันให้มีความเหลื่อมกัน เพื่อใช้สำหรับเดิน

ยังตัวปราสาท

ทางขึ้นปราสาท คือ เป็นลักษณะการวางซ้อนกันของชั้นหินขึ้นไป

ภาษาขอมโบราณบนหิน คือ ภาษาขอมที่ปรากฏจารึกที่เสาชุ้มประตูโคปุระด้านหน้า สันนิษฐานว่าเกิดตั้งแต่สมัย มหาศักราช 694 (พ.ศ.1585)

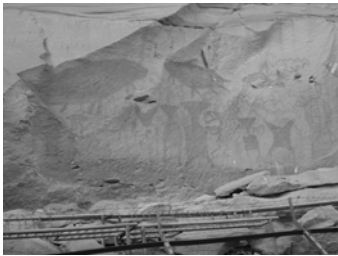

ระเบียงคต คือ ระเบียงที่ล้อมล้อมก่อด้วยหินศิลาแลงทำเป็นสองชั้น ภายในแบ่งเป็นห้องแต่ละห้องเป็นช่องหน้าต่างทำด้วยหินทรายมีซุ้มประตูทั้งสี่ด้าน แต่มีทางเข้าออกเพียงสองด้านคือทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก

ผาแต้ม

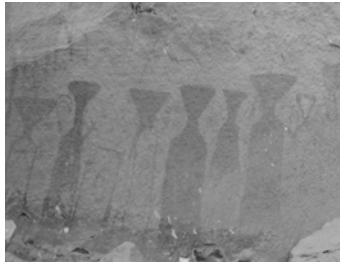
ทางเดือนไปยังภาพเขียนสี คือ เป็นทางเดินเลาะหน้าผาหินทรายที่ตั้งอยู่ตอนล่างสุดของเทือกเขาภูพาน และเป็นหน้าผาที่เลียบบแม่น้ำโขง ซึ่งเกิดจากการกัดเซาะของแม่น้ำโขงเขาหินทรายลึกลงไป และมีพลาญหินที่มีภาพวาดงดงามยิ่งนัก

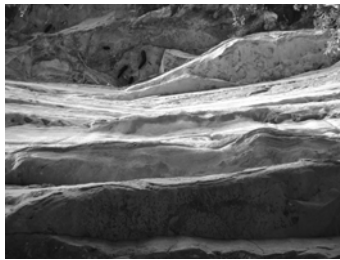
ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม คือ ภาพเขียนสีบริเวณพลาญหินซึ่งมีอายุราว 3,000 ปี วาดต่อเนื่องกันนับร้อยภาพ จัดเป็นภาพเขียนสีกลุ่มใหญ่และเก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยพบในประเทศไทยซึ่งรายละเอียดของภาพยังคงชัดเจนและแจ่มชัดจนสามารถแยกออกได้ว่าภาพที่วาดเป็นภาพอะไรซึ่งภาพส่วนมากสะท้อนวิถีชีวิตในอดีต

ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม คือ ภาพเขียนสีบริเวณพลาญหินซึ่งมีอายุราว 3,000 ปี วาดต่อเนื่องกันนับร้อยภาพ จัดเป็นภาพเขียนสีกลุ่มใหญ่และเก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยพบในประเทศไทยซึ่งรายละเอียดของภาพยังคงชัดเจนและแจ่มชัดจนสามารถแยกออกได้ว่าภาพที่วาดเป็นภาพอะไรซึ่งภาพส่วนมากสะท้อนวิถีชีวิตในอดีต

ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม คือ ภาพเขียนสีบริเวณพลาญหินซึ่งมีอายุราว 3,000 ปี วาดต่อเนื่องกันนับร้อยภาพ จัดเป็นภาพเขียนสีกลุ่มใหญ่และเก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยพบในประเทศไทยซึ่งรายละเอียดของภาพยังคงชัดเจนและแจ่มชัดจนสามารถแยกออกได้ว่าภาพที่วาดเป็นภาพอะไรซึ่งภาพส่วนมากสะท้อนวิถีชีวิตในอดีต

พลาญหิน คือ บริเวณที่หินถูกน้ำโขงกัดลึกลงไปด้านล่าง กลายเป็นหน้าผาเมื่อมองขึ้นไปสามารถมองเห็นชั้นหินภายในได้อย่างชัดเจน

ป้ายอธิบายภาพสีบนหน้าผา คือ ป้ายอธิบายรายละเอียดของภาพเขียนสีบนกำแพงหน้าผาบริเวณผาแต้ม ซึ่งทางอุทยานได้นำมาติดตั้งไว้สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ทราบรายละเอียดของภาพทั้งหมดเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว

ป้ายบอกกลุ่มภาพสี คือป้ายซึ่งบอกกลุ่มของภาพเขียนสีซึ่งมีมากกว่า ร้อยภาพโดยทางอุทยานได้แบ่งออกเป็นกลุ่มเพื่อต่อการจดจำและศึกษาหาความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผาขาม กลุ่มผาแต้ม และ กลุ่มผาหมอน

ประวัติผู้วิจัย

1. ภัคณิษา อภิศุภกรกุล

ตำแหน่ง พนักงานราชการ สายผู้สอน

สังกัดโปรแกรมนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปริญญาตรี นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ปริญญาโท นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยเกริก

2. กุลกัญญา ศรีสุข

ตำแหน่ง พนักงานราชการ สายผู้สอน

สังกัดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทความเรื่อง บทวิถีชีวิตอารยะ

ก่อนอื่นผู้เขียนขออธิบายความหมายของชื่อบทความที่ผู้เขียนเลือกเอามาใช้ในบทความชิ้นนี้คำว่า “บทวิถีชีวิตอารยะ” นี้ผู้เขียนไม่ได้เอามาจากพจนานุกรมเล่มไหนหากแต่ผู้เขียนได้นำคำที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้เขียนในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้” มารวมกันนั่นเอง

คำว่า “บทวิถี” หากจะแปลกันตรงตัวก็หมายถึง ทางเดินเท้า หรือว่า ฟูตบาท ในปัจจุบันนั่นเอง หากแต่ผู้เขียนเปรียบเทียบความหมายเชื่อมโยงกับงานวิจัยว่าเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมานานเป็นสิ่งที่มีการปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เช่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และสิ่งต่างๆที่ตกทอดมาสู่รุ่นลูกหลาน

ส่วนคำว่า “ชีวิตอารยะ” นั้นผู้เขียนใช้ประยุกต์มาจากคำว่า ชีวิต + อารยะธรรม นั้นหมายถึง วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งที่เกี่ยวข้องและสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ยังคงมีให้เห็นในปัจจุบัน เช่น ปราสาทหิน วัด หมู่บ้าน นั่นเอง

สรุปว่าเมื่อนำคำทั้งหมดมารวมกันก็จะสื่อความหมายของงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานใต้” ของผู้เขียนได้อย่างดี

เมื่อทราบความหมายของบทความแล้วก็จะทราบถึงเหตุผลในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ได้ง่ายขึ้น สืบเนื่องจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมในการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ในอีสานใต้ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ ปราสาทหิน พิมาย ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทหินตาเมืองธม ปราสาทหินสระ

กำแพงใหญ่ ปราสาทหินศรีขรภูมิ ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในการพัฒนา
เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ของทั้ง 6
จังหวัดในกลุ่มอีสานใต้ อันได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ
อุบลราชธานี ซึ่งล้วนแล้วแต่มีเทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญๆ อาทิเช่น เทศกาลประเพณีแห่
เทียนเข้าพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี เทศกาลงานช้างที่จังหวัดสุรินทร์ เทศกาลขึ้นเขา
พนมรุ้งที่จังหวัดบุรีรัมย์ ประเพณีดอกคำควนบานที่จังหวัดศรีสะเกษ เทศกาลชมทุ่ง
ดอกกระเจียวบานที่จังหวัดชัยภูมิ รวมถึงเทศกาลบุญประเพณีอื่นๆ อาทิ บุญบั้งไฟ และ
ประเพณีแข่งเรือ เป็นต้น โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาในแต่ละปี

ส่วนการเดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในพื้นที่ 6 จังหวัด
ของภาคอีสานใต้ ซึ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับ
เทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้จะช่วยทำให้มีนักท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมเพิ่มจำนวนได้มากยิ่งขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งมี
สถาปัตยกรรมที่งดงาม และมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับแหล่ง
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขอมในประเทศกัมพูชา โดยสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนตั้งอยู่
บนเส้นทางเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด ซึ่งถ้าหากมีการ
เชื่อมโยงเครือข่ายประชาสัมพันธ์กับเทศกาลการท่องเที่ยวจะสามารถเพิ่มจำนวน
นักท่องเที่ยวได้มากขึ้นและยังจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมในเขตภาค อีสานใต้ อันจะก่อให้เกิดรายได้เข้ามาสู่เขตอีสานใต้ ได้มาก
ยิ่งขึ้น

เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของบรรดานักท่องเที่ยวที่มีมากยิ่งขึ้นใน
ปัจจุบันการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยว
ประจำปีของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้จะเป็นการช่วยเอื้อประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวให้หันมา

สนใจท่องเที่ยวภาคอีสานกันมากขึ้นและยังเป็นการเปิดช่องทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ คือเป็นการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเข้ากับประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้เป็นหนึ่งเดียวนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินเชิงนิเวศแล้วยังได้รับความรู้ต่างเชิงวัฒนธรรมและเชิงอนุรักษ์จากจังหวัดต่างๆในเขตภาคอีสานได้อีกมากมาย

และนั่นคือสิ่งที่เมื่องานวิจัยสำเร็จจะสามารถตอบโจทย์ได้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานได้เพราะสาเหตุใดมาเพราะความตั้งใจจะมาท่องเที่ยวโดยแท้จริงหรือจะมาเพราะว่ามีเทศกาลประจำปีจึงได้แวะมาท่องเที่ยวกันแน่

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

ส่วนแรก : จะเป็นข้อมูลส่วนบุคคล (Demographic Data)

เช่นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอายุและสถานภาพด้านรายได้ ฯลฯ

ส่วนที่สอง : เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการการไหลเวียนของข่าวสาร โดยเริ่มต้นจากผู้ส่งสาร ผ่านไปยังช่องทางการสื่อสารและการย้อนกลับของข่าวสารจากผู้รับสารกลับมายังผู้ส่งสาร

ส่วนที่สาม : เป็นการสัมภาษณ์ประเด็นอื่นๆ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้างโดยเฉพาะการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวงานประเพณีในเขตภาคอีสานได้

โดยใช้การเก็บข้อมูลจากประชากรเป็น 2 กลุ่มนั่นคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบความคิดความเห็นแบบครบถ้วนและจะได้ทำการประเมินผลการวิจัยแบบครอบคลุมพื้นที่ด้วย

ในเรื่องเหตุผลในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นผู้เขียนได้อ่านงานวิจัยของ ชูสิทธิ์ ชูชาติ ที่เขียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและได้สรุปเป็นประเด็นได้ว่า การท่องเที่ยว จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ แหล่งท่องเที่ยวต้องมียอดประกอบที่สำคัญ 3 ประการ สำคัญๆ คือ

(1) **สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)** หมายถึง สิ่งที่เกิดจากตัวสถานที่เอง และสามารถ

ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ รวมถึง เหตุการณ์ สถานที่จริงซึ่ง อาจเกิดจากธรรมชาติสร้าง หรือ มนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์หรือสถานที่ ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียง อย่างเดียวเช่น วัดประจำราชการต่างๆ สถานที่ที่บุคคลสำคัญเคยไป สถานที่ที่เคย เกิดเหตุการณ์สำคัญในอดีต

(2) **สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)** หมายถึง ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยว หรือ คนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบาย มากยิ่งขึ้น ดังนั้น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น ระบบขนส่ง ระบบการ สื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่ง ท่องเที่ยว นอกจากนี้สิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ ตลอดจนระบบกำจัดของเสียก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้อง พัฒนาควบคู่กันไปกับแหล่งท่องเที่ยว

(3) **การเข้าถึง (Accessibilty)** การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการ ขนส่ง ซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะ สถานี และผู้ประกอบการ การขนส่งมี วัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทาง การลำเลียงนั่นเอง (หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อ่างใน ชูสิทธิ์ ชู ชาติ (2542),2545 หน้า 11))

และผู้เขียนได้สรุปผลที่จะเกิดขึ้นเมื่องานวิจัยสิ้นสุด ว่ามีแนวทางออกมา เพื่อพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวได้คร่าวๆดังนี้สามารถทราบแนวทางการพัฒนาเส้นทาง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยกับเทศกาลการท่องเที่ยวประจำปีในกลุ่มอีสานใต้ให้

เป็นที่รู้จักและสามารถพัฒนาในด้านอื่นต่อไปและยังทราบถึงความสนใจ และ
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม เชื่อมโยงกับ
เทศกาลการท่องเที่ยวประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้รวมถึงทราบแนวทางและวิธีการ
ประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับเทศกาลการท่องเที่ยว
ประจำปี ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยังทราบแนวทางและยุทธศาสตร์พึงพาเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดย
เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

แม้ว่าบทความนี้จะยังไม่สามารถสรุปแนวทางที่ชัดเจนได้ในเวลานี้ก็ตามแต่
สามารถบอกได้อย่างหนึ่งว่าไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งใดก็ตามหากมีการ
พัฒนาและสำรวจอย่างจริงจังก็สามารถที่จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลให้เป็น
ที่รู้จักได้ในอย่างแน่นอน

อ้างอิง

หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ : ความตระหนักรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อ่างใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ
(2542),2545 หน้า 11))

www.tat.or.th

www.oceansmile.com